КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически парте Нохч-ГӀалгӀайн обкома, Нохч-ГӀалгӀайн АССР Лаккхечу Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕК

№ 152 (4632). ЕРА, 19 декабрь, 1968 шо. Мах 2 кап.

КХОАНЕНГА ЙОДА РОССИ

ЗОРХӀАЗЛАГӀА ХЕРЖАЧА РСФСР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТИ ИРЗЛАГӀА СЕССИ

Шерра къахьегама гӀа боккаш, Октябрьски гӀулакхашца иттаъгӀа вы-лагӀча шера чуйолаш латта Советски Росси. ДӀадахача шера кхоргӀа хьинаргаш — цхьатерра йолча Советски Союзни республикай низ болча дезала юкъе хьалхара республика йе хиларга а хьежжа да цуй чакхдоалаш даттача шерара хьонхамаш. ХӀаьа РСФСР промышленности цхьан кӀирах арахеа революци хилалехьа ерригача Росссе шера арахецаш хиннача дукхагӀа продукци. Цо къьегта хьалхойх халкъай сийлахь-йоккха актуальни хьаьча ленински идей низ. Ленина цӀи хагакхоабеш, цо хьакхелла парте хьалхехьа леница къахьегама Россе, берригача вай мехко сагна, толаме кхоачаньа КПСС XXIII-ча съезда программни решенеш.

Даьчук йогаш а, кхоаненга боккий белгалбе Москве гулбеннай РСФСР Лаккхехьарча Совета депутаташ — Российски Федераце бӀаь къамаш карадностей вӀилалаш.

...18 декабрь, 1уйрийна 11 сахьат даьнийд. Йоккхача Кремлевски Доцреца заседание зале шоай моттигаш дӀалуиц депутаташа. Балконаш тӀехдоаздинен дукхахь хьаьший ба: Москван Московски областей къахьегамаш викалаш, журналисташ. Гулбеннарашта безаме тӀайкар новкъостий Л. И. БРЕЖНЕВ, Г. И. ВОРОНОВ, А. Н. КОСЫГИН, А. Я. ПЕЛЬШЕ, Н. В. ПОДГОРНЫЙ, М. А. СУСЛОВ, Ю. В. АНДРОПОВ, П. Н. ДЕМИЧЕВ, Д. Ф. УСТИНОВ, К. Ф. КАТУШЕВ, М. С. СОЛОМЕНЦЕВ СССР-ен Российски Федерацен Лаккхехьарча Советий Президиумий членаш, РСФСР правительства членаш.

РСФСР Лаккхехьарча Советачесси хьалхаьлар депутата М. Д. МИЛЛИОНЩИКОВА. Гулбеннараш хьал а гӀайтта сий дир дукха хана йоаццаш кхелхача РСФСР Лаккхехьарча Совета депутата Н. М. Ивкова.

Керда хержача депутатий А. В. Голева и И. Г. Слаутиной полномочнаща льча проверка результатех шинлад е дош делар мандатий комиссе председателан заместителан депутата А. И. КАЧАНОВИНА. Массана раьза а долаш тӀайкар Московски областа Подольски Сельски хоржама округерча депутата А. В. Голевева Кировски области Юрьевски хоржама округерча депутата И. Е. Слаутинена полномочеш баккъеш бола мандатий комиссе соцам.

Цул тӀехьагӀа массаш раьза а волаш сессе дая повестка чӀоагӀйир.

1. 1969 шера РСФСР халкъа бовхам дегӀабоалабара пачхалькхен планах.

2. 1969 шерарча РСФСР пачхалькхен бюджетах 1967 шерарча РСФСР пачхалькхен бюджет кхоачашъяра.

3. КагирхоЙ гӀулакхашта бола РСФСР Лаккхехьарча Совета Массазара комисси вӀашагӀйоллара.

4. РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Указаш чӀоагӀдара.

Дая повестка хьалхарча дешах доклад е дош лу РСФСР Министрий Совета председателан заместителан, республика Госплана председателан К. М. ГЕРАСИМОВНА.

«1969 шерарча РСФСР пачхалькхен бюджетах 1967 шерарча РСФСР пачхалькхен бюджет кхоачашъярах» йола доклад йир республикан финансай Министра депутата К. Н. ФАДЕЕВА.

1969 шера РСФСР халкъа бовхам дегӀабоалабара пачхалькхен планах а РСФСР пачхалькхен бюджетах йола планово-бюджетни отраслевой комиссей содоклад йир планово-бюджетни комиссе председателан депутата И. Е. КЛИМЕНКОС. Цул тӀехьагӀа 1969 шерарча Российски Федераце халкъа бовхама плана проекташ бюджета дувца доладир. Преннех мегара хьалха къамел дир депутата Н. Е. ПАЩЕНКО — Моссовета исполкома председателан хьалхарча заместителан.

ДОТТАГӀАЛА ТӀЕХЬА

17-ча декабре доттагӀала тӀехьа Москве хӀаьчар Болгарски коммунистически парте Центральни Комитета Хьалхара секретарь Болгаре Халкъа Республика министрий Совета Председатель Тодор Живков, БКП ЦК Политбюро член НРБ министрий Совета Председателан хьалхара заместитель Живко Живков, Политбюро член, БКП ЦК-а секретарь Станко Тодоров.

Внуковски аэродроме болгарски партийни пачхалькхен делегаци ша къобал хилар КПСС ЦК-а Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК-а Политбюро член, СССР-а Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК-а секретарь И. Ф. Катушев, кхыбараш.

СССР-ен НРБ-ен КУЛГАЛХОЙ ВӀАШАГӀКХЕТАР

ВӀаши дийца а дийца укх шера 17 декабре КПСС ЦК-а Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК-а Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК-а Политбюро член, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный КПСС Центральни Комитете вӀашагӀкхийтта хилар Болгаре Халкъа Республика делегаци — БКП ЦК-а Хьалхарча секретареца, НРБ министрий Совета Председателаца Т. Живковаца, БКП ЦК-а Политбюро членаца, НРБ министрий Совета Председателан хьалхарча заместителаца Ж. Живковаца, Политбюро членаца, БКП ЦК секретарьца С. Тодоровца.

Базамеи цӀенча дагарен вӀашагӀкхийттача дийцар СССР-ен НРБ-ен юкъера экономически бувзамаш дӀа, хо а дегӀадоаладаран чӀоагӀдаран дешаш.

ВӀашагӀкхийттача даьке лоацаш кхимерца вӀаши хейтар шоай массаниа коммунизми социализми хьалъяра гӀулакхаш миччахь лел.

ВӀашагӀкхийттача вагӀонаша нийта дийцар цхьадола хӀанзара дунен хелкъашта юкъера дешаш а.

ВӀашагӀкхетаро цӀенча а дӀейе-хар КПСС-ен БКП-ен Центральни Комитеташ, кӀаьта нийта СССР-ен НРБ-ен правительствоашта дувцар дила вӀаши кхетадеши уйлаш цӀенцӀ йолаш хилар.

СССР КОМПОЗИТОРИЙ ЙИЪЛАГӀЧА СЪЕЗДАГА

Деза новкъостий!

ЙиълагӀа Ерригсоюзни композиторий съезд хьаьллача дийнахьа КПСС Центральни Комитето дӀайха моаршал зу съезда делегаташка, советски музыкальни искусства берригача деятелашка!

Советски композиторий творчество айкха юваенна я халкъа вахарца, коммунизм бахьан долаш лоаттабеча къовсамца. Граждански тӀема эгара хьалхарча турпал иллешкара хьайоазенна Советски Пачхальккхен шоаттаъе итт шу дузача деношка йийнача кердача йоккхийча музыкальни произведенешка — операшка, симфонешка, ораторешка кхаччалца вай музыка къаьгга чакхйоах Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революци идеяш, денкха новкъостал ду керда общество хьалъеран духовно дегӀабаккара, хеставу советски саг — къахьегамхой фӀухой, шуй мехкь да, идейно чӀоагӀа долг тайшан нравственни гӀулакхашта шӀенен вола саг.

ДегӀаухаш кердача этапага кхаьчай хӀинцо музыкальни искусство. Композитораша тӀа-тӀа дукхагӀа пайда эц хӀанзарчен дӀаяхача революционни хьаьи йоккхийча темех. Музыкальни классика реалистически традицеш беркате дегӀакхуал советски композиторски школа дакагӀа болча викалаша. НӀаьхагӀа ху музыкальни творчества массе тайпара формаш, стилаш, жанраш, Хьалхкхийнай композиторски кагирхой талантхиен пхеада, музыкальни культура тайп-тайпарча доаьтошка хьинаре болх баш йола. Вай композиторий произведенеша йеагӀаш йола моттиг лаьцай исполнителий, концертни театральни коллективай репертуара юкъера. Композиторий лоархӀам лакхбеннаб театри кино дегӀакхувлача радиох телевидении балха тӀа.

елга Ӏиллащана, театрана, кинона, эстрадана лаьрхӀача музыка идейно-художественни боарам лакхбе гӀертанза даргдац.

Догдала мегаргдолаш да укх тарга тарча хана поставлена нхьана къа а хьегаш композитораша гӀерсаш хьалден дален новкъостал дергдолаш, къахьегачон Ӏилмана юкъен, Дахьелоравча а космос карверзавча а адамий низаш оарцагӀа довхаргдолаши дегаш уравттоергдолаш, дӀахьалхашнакъа, коммунизмага вахаргвалаш дола керда иллеш хьакхоллаьрггаларга.

Советски музыка баьхха-дийна традицеш лелаен дегӀаккхувлеш, сахьа члений профессиональни говзал эрга-йоахаш тоае, керча хӀамаш лохаш дола цар хьинар коммунизм тьалъярца дувзадена хьахула кердадараш кӀоаргга хьадейхара тӀадерзаде, творчески вахара хилеций принципиально нах бе, уахийена, прогрессивни тенденцеш хьахлаца, композиторски кагирхошца дани болх бе боагӀа СССР композиторий Союзо. ЛоархӀаме да кхоачамбоацараша новкъостӀинха эц йола критика дегӀакхувлар, музыкана юкъера тӀулакхаш пайдана доапача хӀамашта тӀагӀолла массе тайпара юхьачьахьа даха гӀертарца хьинаре къовсам лоаттабар, композитораши музыковедаши социалистически реализма позицешта дӀахо кхетабе гӀертар, марксизма-ленинизма сийлахь - йоккхийча идей наьъьпа уж хьалхебар.

Вай денешка информаце хӀанзара средствеш дегӀаяхкар бахьан долаш гӀалакь а да хиннача тайпара йоккха, дукха миллионаш болча наьхи аудитори хинай музыкальни искусства. Цо къаьстта бахктоххам тӀабожабу концертни организацешка болх беш болча композитораша сана, шитта музыкальни творчества пропагандисташта а, радиои телевидении. Миллионаш болча советски нах музыкальни кхетам балара толаме новкъостал де йиш эц идейно художественни боарам лакха болча произведенеш шера.

Предприятешкеи гӀишлонашкеи, колхозашка а эскара довкъошка а кхы а шерагӀа бувзамаш тасса, художественни самодеятельноста лоаттадерфе чӀоагӀъе еза СССР композиторий Союзо. Мехка музыкальни образованни вӀаштӀехьакхиара чӀоагӀа гӀа аллли лаха, кхыча общественни организацешца, эгара хьалхарча агӀанка комсомолаца пхьана шерагӀа болх школашкеи музыкален шерагӀа боарамбанза, болх бу юртарен катигаой художественни культурана дукхагӀа юкъеувзанза баргбац.

Деза новкъостий!

Советски Ӏаьдала шоллагӀа йоалатте итт шу хьалийаха шу белгалдаьйнад КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъеча вай мехка халкъаш керда карагӀдаьйнача хӀамашца. Советски наха толаме кхоачашъю халкъа бовхам дегӀабоалабара пхе шера план, цу тайпара коммунизма материально-технически база хьаеча мехъе лоархӀаме дакъа а лацаш.

Советски халкъа дерригга вахара къовсамаш, Коммунистически парте дерригга гӀулакхаш айкха дувзадена да Владимир Ильич Ленина цӀерацеи хьехамцеи. Сийлахь-йоккхача Ленина кулгалца айнир вай мехке Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце байрах. Ленински парте хьалхлеца Октябра карагӀдаьнарш лоралир советски халкъо, социализм котъялкхар. Советий Мехка наькъагӀа болх дерригача дунен тӀара миллионаш нах хӀанз. Дунен система а хиннаа хӀаттай социализм. Ленинизма лоархӀам къаьгга шаьрен хьаотт адамлепна хьалхашка тахан, В. И. Ленин вайча дийнахьа дена бӀаь шу дуза хагаргахкоачаш.

Шеко яц, советски композитораша социализмон коммунизмон ноталоница гӀа боахача хана ленински идеяш толар хьахьокхаш йола керда башхадиха произведенеш хьакхолларгхилархь.

КПСС Центральни Комитето дегтӀара даькъала дувц шо, деза новкъостий, СССР композиторий Союза Ленина орден лаарах. ДӀакхайкаду, советски музыкальни искусство дӀахо йодача хана а халкъа коммунистически кхетам луча тӀа-тӀа боккхагӀча лоархӀаме хургахилар.

Доккхий творчески толамаш доахала оаш.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет.

КПСС XXIII съезда цӀерагӀча Грозненски крекинг - завода № 5. йолча установке оператора гӀонча волаш болх бу коммуниста Харитоненко Петр Трофимовича. Ший балха технологически режим дика йоазаш волча Петр Трофимовича кайт-каста оператора балхаш а ду. Заданеш тӀехкхоачаш а ця къахьегарал соагӀа дукха дакъа лоацц цо коллектива общественни вахара юкъе а. Из кхерамален техника хорара штатне воаца инспектор ва.

СУРТА ТӀА: оператора гӀонча П. Харитоненко.

Д. Васильева сурт.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

ЛАЬТТА ХЬАЬНДУ

ХьатӀадоагӀача шера растениеводства продукци кхы а дукхагӀа яккхара шерра къовсам боаржабаьб МалгӀабика района «Кавказ» колхоза кхаш лелдераша. Латта органически удобренешца хьаьнди итт агрегатах латта ши бригада вӀашагӀъелланй колхозе. Дукхача шерашка лаьрхӀача моттигашка дӀа а уттадеш шардалийна кхо хӀана кхашка дӀаузаш ба уж.

ХьаьнкӀа, гидуаргаш дӀаьвергйолча кхашна бархӀ эзар тонн кхо дилла лаьрхӀад укхаза, хӀара гектара тӀа ткъо тонн кхачийтташ. Удобренеш дӀаузаш хьинаре къахьег трактористаша Балтухов Виктора, Ященко Владимира, Пшичков Николая. Царех хӀаране 130—140 процент кхоачашъю шоай ден нормаш. ХӀанзале колхоза кхашка ши эзар соагӀа тонн кхо дӀаюа баьнаб механизатораш.

А. МАГОМЕДОВ.

«ӀАЬРЖА ДОШУВ» — ДУКХАГӀА

ЦӀенна ца хиннача тайпара хьинар айдена къахьегаш а «Горскнефть» НПУ мехкдаьттахой коллектива пятилетка кхоалагӀча шера. Шера план ханал 22 ди хьалха кхоачашъяй цо. Ер бутт некхбалалехьа тӀадоагӀача шера чоалдоаккхаргда 150 эзар тонн «Ӏаьржа дошуви» итт миллион соагӀа кубически метр газ. Пятилетка кхаь шера планал соагӀа даьккха мехкдаьтта 180 эзар тонн я. Ишта лакха толамаш даха вӀаштӀакхдаьлар мехкдаьтта доалла керда моттигаш гучаяхарах, къаьстта уж дукха гучаяьннай Эльдарово ука моттига.

Пятилетка дӀайоалаючча хана мехкдаьтта промыслови управление дийнахьа буси доаккхаш хинна мехкдаьтта 3850 тонн яр, хӀаьта хӀанз из доаккх 7 эзар тонн. ХьатӀадоагӀача шера мехкдаьтта 13,9 процента газ — 24,3 процента дукхагӀа аккха лерий тха мехкдаьттакоша.

Хьадоаккхача мехкдаьтта тенгаген газаген дӀабоддашма 2,8 процант лоэбаьб. Цо бахьан долаш шу чаккдоалача хана хургболь балансови пайда 900 эзар сом соагӀа ба.

Управлена рентабельность лакхъяра, технико-экономически хьокхамаш тоадара ерригача цехай, промыслий, участкей балха юкъейихьай боехама расчет. Ший ханнахьа чакхдоех геолого-технически мероприятеш производствана юкъейахкьера балеш а. Цо торо сулийт планех лаьрхӀачул соагӀа ремонт ца еш скважинеш хила байта.

ЦхьоалагӀча промысле коллективо болх беча скважинашкера дукхагӀа мехкдаьтта доаккхара хьинаре къахьийгад. Рентабельни йоаца скважинаш балха юкъера дӀаьхьай. Пайдане йоаца оборудовани производстве баланса тӀа дӀаьккхай. Из бахьан долаш производствана кхоаде акха 8 эзар сом да, хӀаьта насосашта ремонт яра болх дика вӀаштӀехьабаккхарах бы пайда эзар сом да.

Ишта дика къахьегаш хирарх белгалъяьйна а шоллагӀча промысле коллектива а. Буруя тоха кердо скважинаш цхьокха тьовзам боацаш болх бе йолалийтара дукхахьа къахьийгад цар. ХӀанзлехьа планел соагӀа цар реализаци я мехкдаьтта 150 эзар тонн я, газ — 10 миллион кубически метр. Мехкдаьтта промыслови управление дерригга хьадоаккхача мехкдаьттагӀа 92,5 процент цу коллективо доаккх. Ишта, къахьегаш коллективаш кхы дукха а я тха управлене.

Ши-шегӀа хьакулеш дац къахьегама толамаш. Цун керттера бахьен да хӀара цехе, участке, промысле, къахьегам Ӏилман лоаде тӀа вӀаштӀехьбаккхар, творчески дукха къахьегар. Царна практически новкъостал дере, НОТ планаш дикагӀа йоазийтара тха управлене вӀашагӀъелла я цхьайтта сага латта НОТ-а совет. Укх шера хӀанзлехьа кийч а я производствена юкъейихьай 120 рационализаторски предложени. Цар пачхалькхена бь пайда 80 эзар сом да. ДикагӀъонча рационализаторех лоархӀаш ва шоллагӀча мехкдаьтта промысла начальник нов. Данилец, операторалаш ни. Мамонтов, Урусов, Хамидов, кхы дукхахобареш.

Планированеи экономически стимулированеи кердача системагӀа къахьегача коллектива се а дика лоӀ. Ӏаьржача форда йисте санаторе ЦӀенашка, санаторешка, укх шера салоӀаш хиннав 2 бӀаь соагӀа мехкдаьттахо. Цар салоӀад социально-культурни мероприятий фонда средствай хотех, цул соагӀа цу фондарча ахчах Серноводске бена 10 путевка а нийцай мехкдаьттахоша.

Кердача системагӀа болх беча хана чӀоагӀа пайда хул мехкдаьттахоша. Хьадоаккха мехкдаьттех гази дукхагӀа дӀаяхкийтарга хьинаре материальни поощрене фондера премешта ахча тел управлене болхлошта. Укх дӀабахана 11 бетта премешта лаьрхӀа царна денна ахча 140 эзар сом да. ЦӀайтта бетта юкъера лаьрхӀача хӀара болхлочун алапи 5,5 процент лакхденад.

Болхлой кхелан тоадара а чӀоагӀа йоакко ю тха управлене. Укх шера хьал а дь нехе дӀаденнад 2772 квадратни метр хула цӀенош, бола бе йолесний 135 моттиг йола берий беш - комбинат, кӀана хьалъеш а керда шене.

В. И. Ленина юбилейна къахьегама соагӀат лийдарах кхы а дикагӀа болх беш бе мехкдаьттахой.

Е. ИВАКИНА,
«Горскнефть» НПУ планови отдела начальник.

ТАСС-а ХОАМ
«КОСМОС-260» — СИГАЛА

1968 шера 16-ча декабре Советски Союзе урагӀъяхийтар аргӀаи «Космос-260» яха Лаьттан искусственни спутник.

Спутника тӀа оттаь я 1962 шера 16 марта ТАСС-о дӀахайкайна программага хьежжа космически аренаш дӀахо таххара лаьрхӀа йола Ӏилма аппаратура.

Спутник орбита тӀа яьккхай е параметраш а йолаш:

— го бахкхара хьадхара да —11 сахьати 53 минути;

— Лаьттан тӀехен тӀара эгара гаьнагӀара юкъ (апогее) — 39600 километр;

— Лаьттан тӀехен тӀара эгара гаргагӀара юкъ (перигее) — 500 километр;

— Орбита хьанара кхар — 65 градус.

Ӏилма аппаратурах соагӀа, спутника тӀа я: орбите элементаш нийсса йистара эза радиосистема; приборашеи Ӏилма аппаратурах беча балхах йола хаьнеш Лаьтта кхачийтара йола радиотелеметрически система.

Спутника тӀаоттаьча аппаратура дерттӀа болх бу. Координационно-лоархӀамаш деча центро хьачукхочача информаценаш обработка ю.

МУЗЫКАЛЬНИ КУЛЬТУРА ЛАКХЪЯРГА

IV ЕРРИГСОЮЗНИ КОМПОЗИТОРИЙ СЪЕЗД

Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революца идеяш чакхйоахаш йола советски музыкальни искусство дегӀакхувлача дика хӀамаш карагӀдуларахи советски композитораша коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лацар белгалдаьши СССР Лаккхехьарча Совета Президиума УказагӀа ЛЕНИНА орден еннай СССР КОМПОЗИТОРИЙ СОЮЗА.

МОСКВА, 18 декабрь. (ТАСС). Союзий ЦӀен Кремлевски зале тахан хьайкӀлай советски композиторий IV-гӀа съезд.

Ӏуйрийна 10 сахьат даьнна ха. Съезда президиуме моттигаш дӀалуиц новкъосташа Л. И. Брежнева, Г. И. Воронова, А. Н. Косыгина, А. Я. Пельше, М. А. Суслова, В. В. Гришина, П. Н. Демичева, К. Ф. Катушева, Б. Н. Пономарева, М. С. Соломенцева. Царна цхьана — цӀи хьа советски музыканташ, мехка ерригача союзни республикашта бахкийнараш, съезда хьаьший, столица общественноста викалаш.

Юкхьанна лоаца къамел а даь, съезд хьайкӀлар композитора Д. Д. Шостаковича. Ерригача советски музыкантий цӀерагӀа цо зег тӀара баркал оал партенеи правительствеи СССР композиторий Союза доккха сагӀат даларах — Ленина орден лаарах.

Зале чӀоагӀа деттаи тӀоараш а долаш съездо КПСС ЦК Политбюро юкъе а йолаш сийлахьа президиум харж.

Коммунистически парте Центральни Комитето IV-ча Ерригсоюзни композиторий съездага дайта моаршал лоаш КПСС ЦК Политбюро членал кандидата, КПСС ЦК секретара П. Н. Демичева.

ДӀахьаь деттача тӀоарашца тӀаэц съезда делегаташеи хьаьшашеи моаршала дӀайха дешаш.

СССР Композиторий Союза Правлене Отчетни доклад йир Союза правлене хьалхарча секретара Т. Н. Хренникова.

Нийха музыкальни кхетам баларах лаьца доклад е дош лу композитора Д. Б. Кабалевскеа.

Съезд дӀахо болх беш я.

Дукхача къамех латтача советски музыкальни культура викалаш кхаа а 17-ча декабре гулбелар Союзий ЦӀен Колонни зале. Указа ший болх дӀахо хьош яр композиторий IV Ерригсоюзни съезд. Съезда делегаташ докладаш ювца болабелар.

Ӏуйрийнарча заседание эгара хьалха къамаьл даьча РСФСР композиторий Союза Московски отделене председатела **В. Мурадели** творчески дискуссе дика юкъ дӀайолайир. В. И. Ленин ваь 100 шу дизаргахь йоккхача кийчо ... дийцар.

Украински композиторий Союза правлене председателан ... кос дийцар дукха ха йоалаш хинача республика композиторий V-ча съездах.

Казахски композиторий Союза правлене председатела **Е. Рахмадиева** белгалдаьккхар республикера ший коллегаш таханарча темашка, керда операш, балеташ, иллеш хӀаларга бовлар.

Къахьегама тӀагӀоллара бола ший вежарий дикахьа бийцар СССР писателий Союза правлене тьалхарча секретара **К. Федина**.

РСФСР композиторий Союза правлене хьалхарча секретара **Г. Свиридова** белгалдаьккхар укх тӀехьарча шерашка Российски Федераце музыкальни творчества тайп-тайпарча доакъошка дукха хӀама даь хилар. Съезд хьаеллача хана вай массена а гӀадаьчаш событе хилар: СССР-а композиторий союза Ленина орден елар.

Гулбеннараша чӀоагӀа Ӏоаваш тохаш тӀайкар вежарашта долча вьетнамски халкъо вайта ДРВ композиторий Союза председатель **Нгуен Суан Кхоата**. Вьетнамски коллегашкара дӀайха моаршал делар цо советски композиторашка.

Ше даьча къамаьла дика доккха дакъа халкъа музыкальни кхетам балара, классически музыкана пропаганда яра хетадир Белоруссе композиторий Союза правлене председатела **Г. Ширма**.

Хьалхехьа тӀехьенна эстетически кхетам баларах дийцар Эстоне композиторий Союза правлене председатела **Б. Кырвера**.

Ленинградски композитора **А. Петрова** ший коллегаш тӀахьийхар советски музыкальни Ленинианан кердача произведенешца хьалийзара.

Российски Федераце автономни республикай музыкальни традицеш вӀаши ӀӀаьхий хиларах дийцар РСФСР композиторий Союза Башкирски отделене председатела **З. Исмагилова**.

Дукхах эзараш болча художникий цӀерагӀа съезд даькъала дийцар СССР художникий Союза правлене председатела **Е. Белашова**.

Трибуна тӀа ая ГДР композитораша вайта **Вольфганг Лессер**. Цо дегчура лоаца баьккхар творчески Союза Ленина орден члара дувзадена.

Къамий республикай искусствас дакъача толамех дийцар Узбекистана композиторий Союза правлене председатела **А. Джаббарова**.

Монгольски композиторий Союза председатела **Сембин Гончигсумла** съезда делар моаршал гӀаязда аьрсе памятни соагӀаташ.

Доккха сий да орден лелаеча композиторий Союза член хилар, боккха белхтоккхам болаш да халкъа гӀулакха дао, аьлар композитора **А. Холминова** (Москва).

Хьалха дӀаяха Ерригсоюзни съезд хинначул тӀехьагӀара шераш белгалдаьлар республике дӀахо а музыкальни культура лакхъялаца, аьлар Киргизе композиторий Союза правлене председателан заместителан **М. Лабраева**.

Цул тӀехьагӀа съезда делегаташа ла а дийтӀар, чӀоагӀ а йир мандатни комиссе доклад.

Польски советски композитораш вӀаши шоайла дика бовзаш ба, карна юкъера гӀулакхаш дегӀадоагӀа дувцар вӀаши кхеталарех бокъонца долча доттагӀалех карла тӀа, аьлар шо съезде къамаьла деш Польски композиторий Союза председатела **Стефан Следзинске**.

Кхоачалуосийоалаш я халкъа творчества ваьз. Цул лоархӀамах дийцар съезда делегаташта Молдаве композиторий Союза правлене председатела **В. Загорске**.

Керда творчески толамаш тахар лоаш лоаца баьккхар советски музыканташа Югославе композиторий Союза генеральни секретара **Войслав Костик**.

Цу тӀехь чакхъьлир композиторий IV-ча Ерригсоюзни съезда шоллагӀча дийнахьара заседанеш.

(ТАСС).

В. И. ЛЕНИН ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРГА

Надежда Константиновна КРУПСКАЯ

ЛЕНИНАХ ДАГАДОАГІАРАШ

«Искра» чІоагІа болх бош дар. Цун злании лакхлера. Съезда кийчъеш яр парте Программа. Из яздеш Мюнхене бахкхабар Плехановни Аксельродни. Программа тІа Ленина йиъхьача цхьайолча моттигашта дуккъал дар Плеханов. Ленина яхар дерригаа дацар Вера Ивановнас (Засулич) а, хІаьта Плехановна а яхар чахгъаллалца барть. Аксельрод а вар Ленина яхача цхьадарашта рагъ на. Хала яр заседани. Плехановна дукъал яла еннаар Вера Ивановна, бакъда яокхо, кулгаш чоан а дека, ше тІехьашка вазгроацин хилар сурт оттадир. Вера Ивановнана бІарахьежар из, вож геттара тухкаелар. Ххаж тоссача хххьаар гІулахх. Ххаж тоссаш хьалхха, цу деша тыккъекьа Ленина тІехьа дииначча Аксельрода, яьлар иий корта лаь, фо кхетийта арансал.

Владимир Ильича чІоагІа новкъа хулар меллагІа дале а Плехановни барт ца кхеташ доал хІама, бийсамна наб ядар, саготдора, хІаьта ПлехановагІаръухар, вуросалора.

«Заря» яхачун йиъхьагІча номера Владимир Ильича язъь статья бийша а бийша, из Вера Ивановнийга елар ше полаш тІа белгадепаш а ъь, дерригa шийна новкъаталаьникар тІа а язъь. Из шийна бІаргалайча сатеш болцачъ хьайна хьайзар Владимир Ильич.

Цу хана гучадьалар, Мюнхене дІале «Искра» кепатоха йиш йоацац хилар, типографе да шийна кхераш тІаоттабе бозам болаш ванар, дІалаха дозаш дар. Мича? Плехановни Аксельродни Швейцаре баха рагъе бар, хІаьта юхебисараш. Поогрщна меаш заседание этта гІулакхаш дайза, Лондоне бахара тІехьабар...

Мюнхене дахкха ха тІехьагІа лагайохар тхова цхьа сийрда ха сапна. Эмигоане волаш тІехьагІа лаьха жерам геттара халагІа вар. Мюнхене дьаккача хана Владимир Ильича, Мартовна, Потресовна, Засулича юкъе яштта кІоарга хийол? этталар. БеррагІа нийз тІабахийтабар эрсий юкъара гавет хьадара, чІоагІа гулаора «Искрана» тоахаьа мизан. Организаци лергІаар; парти хьаера ниь мийса дзьна хилар массанена а дозора...

Лондоне долхар тхо Лавше гІолла чакъдаьнна...

Цу хана Лаже чІоагІа хьайнабар нах. Массехк ий хьалха тихьэз набистовка лаьча беллхлошта бІуне топаш бийттаар. Волхлой юкъа тІа тьежача, гулладуча нахах холуш дав беллхлой кварталаш хьуэж хилар...

ЛОНДОНЕРА ВАХАР

1902 — 1903 ШЕРАШ

1902 шера апрель бетта хьаькар тхо Лондоне. Лондоне йелсьхар тха ший йоккхалиа. Тха цига кхаьча ше чІоагІа хотта баьина ха йоадашехьа. Владимир Ильича юхь сийзаа деннаяр. Йоаза тІера волаш хьежар цу капитализма чІоагІаленга. Плеханов а редакци дийина хьовсаваш а хаина дин а ленна...

Ильич йоаза волавеннавар Лондон. Омнибуса лакхе тІа а ваьле, городе гІолла лелар на. Цунна хозахетар цу йоккхача торгони гороле лелаш. «файтонашцы» дукхьал цхьа бІаьиий нах мара ца лела сатийна скверах, парна уллура лондонски болхлой баха гетта, юкъе хьалъяхна дитта барякъаш хала, хІаьта овгІонашкарча.пІеной кйчешка бес баха бераш ловза бІеха улицаш. Миттга руакъеи къзли вІашагІкхетача цу моттиге гІаш ухар тхо. Раьза воацаш оалар Ильича: „Two nations" («Ши къам!»)

Владимир Ильича массаза а дукхагІа бозам бар болхлошка. Уж вІашагІа хел кхийттача возар из — города ярабаьиня кІаьдбенна болхлой бах тІа ухача, баре, читалке. Лондоне дукха я читалкаш духхьала улица тІара хьачувоала цхьа цІа, шу чу Іоха гІандаш хац, духхьала уралтташ хенна стойкаш тархешта хьалъяхна дахъ газетташ мара дац, хьачувоача саго хьа дIа газет деш. ше дийца ваьйча хьайнавера иха хьалйолл. Миттга йола читалкаш массапахьа вайнига а вица веннавар Ильич тІехьагІа. Халъа ресторанигила чу. кинахе ухар из. Англе кинахе ланла гІулакх дахьчуа тІехьагІа йокхха йоацаш локлади

(ДІахоадвар. Довзалур «Сердало» №№ 145, 146, 150).

тІакхха дискусси хул. МугІарегІа болча болхлоша къамельаш деш йола уж дискуссеш къаьстта дукхаезар Ильича. Газеташ тІара цо лелар пара ца хулача, лидераш боалача, хІана халаш мохиллара, станокоара болхлой мара боалача баьнча хиарталашка хулача болхлой собранеох йола объявленеш. Собрание дукхаш хулар массено а сеина цхьа меллагІа дола деш, проект, масала городашбешенаш. ЧІоагІа ла а дийгІе, тІакха салар Ильича: «Ларех ше къарра социализма лъаж йоагІа! Докладчико йайдах доацараш дуки, хІаьта болхлоче къамаьл дича цу сальате меттаьа тох, капиталистическа строя ше вабарра бола чулоацаш гучабоакка». «ФункагІа тІаьттача а. ший классеш оамал йиш на еннача мугІарегІа волча английски болхлочунта массаза хог доахар Ильича.

Английски социалисташ цІагІа мищта бах кІезига ховра тхона. Английчанаш дІачу - хьачу бахара тІера бац. Эрсий эмигрантски интеллигенцига хьежар уж новкъ?лаш. НагадоагІа сона цхьа ТахтаревгІарнига цхьан английски социал - демокра ... «Бокхьа а ... Сий сесаг набахта ... Са сесаген! «Дерригa а чуоацаш тІаэтта мещанство низ ходора тхона тхоай квартира? дусам - вашна лелала — болхлой дезала юкъе, хІаьта ... англичанашкара а. Сахи укхаза бизва чам баьккхар английски мещански бух боацаш зодий доаца гІулакхаш доахкоча вахара.

Тхоай оамалах города тоназьеш ...ка дахе а лелар тхо. Эггара дукхагІа ухар тхо Prime Poselhitt ...олаш болча моттиге. Цига водаш транспортага нах пене мара ахча доацар. Цигарча гуина тІара хІама на ... ерригa Лондон бІаргагора — кІураша лакха че. Укхазара гІаш вІахо долхар тхо нах ца бахача ара —паркашка, гаьнаш отІача ...къашка, Рите Розе дахз бозам белаш хулар тхо нига Маркс воалла каш... хиннадъ а...

Конспираце хьакъе яхы дацагІа дихк йиш йоацача тайпара дІаийсденналар тхо. Цу хана Лондоне цхьаькхча тайпа документаш хаттамар, моллагІча а тайпан цІерах дІаязлала йиш яр.

Рихтераш да лъина дІаладеннадац тхо. Йокхза паргІато душ дар англичанашта берригаш а кхыча механизара нах цхьатарра хеташ хилар, тха фусам - нанас тхох массе а дзна немций лоархІар.

Кастталашха Мартови Вера Иванонна бахкхар, Алексеевна коммунах эггара чІоагІагІа ерноепейничар тара долча кІагІа баха хийнар уж. тхона юкхе. Владимир Ильич цу сальате Бритавски музее балха вахар.

Из Іурре а цига дІаволар, хІаьта Іурре а со йолча оагІар Мартов. тхо фонтага хьожар, из ювцар. Цу тайцера, Владимир Ильич на чІоагІа вІаьдвеш хиннача балхах мукъа...

Плехановнара къовсам ниятъа дІабьнилабар. Владимир Ильич Вонтань кхача вахавар бурт баккха ...нахи Анна Ильиничнахи бІарг то... форда юхе нарца Іергнолаш. Даннал хьуиш бола бІарг на кхоачча шера форд чІоагІа безар пуина, форда юхе салоІар ...

Лондоне тхо долча аха баьлар нах. Нина Смидович - Дишка ера, чеккла Россе ихадхар чи. Цул веша Петр Гермагенович вера, Владимир Ильича аларах Матрена адьина цІа тилар ...х. Цига вале хьалхха дукха ... шеккдар ...о чуоаллаш. Набахта ... укхьа искровец хилар ...х. Паспорташ тІара йоазош дІа... ...алха, ший ... специалист дер... тІар цо — тІехьагІа дІалаха дезар ... цхьа коммуне дерригa исто... ... хьалар, парех паспорташ ... дІалаха пресс еш. Из еррига техника чІоагІа хьаьпара яр, цу ханара тха еррига конспираци а сапна. Россеца хииа переписка юха ешаш цецвоал хьо цу ханарча бераша хиннача конспирацех. Уж дерригa паспорш мерех хьежача йовлаккхех (паспортех), кхехха

дош долча йийх, Шийхача бесах (кьайлагІарча литературах) да, города цІа йолалуча хьалхарча хлама тІара йоалуш хинна уж еррига городий цІераш (Одесса — Осип, Тверь — Терентий, Полтава — Петя, Псков — Паша, н. кх.) маІача нахьа цІераш кхалнахьчакарца, кхалнахьа цІераш маІача нахьчакарца хувнар — из дерригa а ше маларра гуш дар. Цу хана из цигта беранха хеташ, хІаьта цхьадолча дахъе лар кога а бора ца. Юкхьенца тІехьагІа сенна дукха бацар провокатораш. Нах тоншее, вІаши дика бовзаш бар. Россе болх бош бар «Искра» агенташ, цигна довзол декхьара литература кхухьийтар — «Искра» «Заря», брошюраш, искровски литература къайлагІарча типографешка кепатоха?йолаш болх бора цар, искровски литература комитеташка дІадоаржалора. Россе боча къайлагІарча балха новкъа «Искра» корреспонденцеш литтаергІолаш гІулакх дора, кукна ...

«Искрана» болх бош яр Бакура типографи. Йолх ...

...гІар, цу гІулакха хьалхе лелайора Красина (Леонид). Нина ахам яр типографи ... тІехьагІа къайлабаселе, ... ахьийла типографи Актаны ... дела. Из чолна дІаьйла.

... хиина Анин (Леон Гольдман) заведующи вола къайлагІара типографи Ламдонски да тІа...

...ра (Гурге гІоллара).

... гІолла транспорт вІашгІехьаккхх. Яий ... цхьаькх ... хьахьйтар ... бора ... моттиге лайин ... Стокгольме литература ... Цул тІехьагІа, Швейцаре гІолла Россе вІазоагІаш, тхона гучадалыш ... хІама а ... тха литературах йиза ... Халкъа цІагІа хинар.

«... » Верде гІолла хиъхьийтар: ..., хетарахь, ... кхьачар, тІакха дІаьъьлар. Марселе Іе йитар Матрена. Из ... Батуме ухача пароходаш тІа болх бош хинача поварашка гІолла транспорт вІаштІехьъакхха. Батуме литература дІаийхелга вІаштІехьлакхкхо Лошадяша — бакинцаш. Вонкъалено аьлла — дукхагІа дола литература фондела дахийтар (Брезентана ...ъ а ...ча ... моттиге хи чу дохийтар литература, тІахкха цигара хьалдоаккхар ия). Цу хана Питерерча заводе болх бош а организацена юкъеволаш а хиннача Михаил Иванович Калинина Гуще гІолла адрес Туланс хьоргІаш цхьан матресара дІалехар. Литература кхухьаш Александрие (Египте) гІолла, транспорт вІаштІехьйоаккхар Персе гІолла. Цул тІехьагІа транспорт вІаштІехьъаьккхар Каменец — Подольски гІолла, Львове гІолла. Цу ерригча транспорташка ІалаьмаТе дукха ахча, низ дІабодар. бокхха кхераш тІалаттам бар бола, хетаргахьа, дІадохьийчача дерригача литературах итталел дукхагІа доацаньъа мара дІацхачацар. Шахха пхо йолча чемоданашка. книжкой бетта гаргошна каххе а дохьийтар. Іалаьмите чахка дІа-ихха эцар литература.

Къаьстта чІоагІа доахІаш дар «Фу дерза?» Цо шеи лора эггара дукхагІа ишача, къоаставе лезаш хьалхашка латтача хаттаракта. Массанена а чІоагІа хоуш дар конспиратеии, пахнах набоагІара болх беш йола арганизаци еоилла.

Владимир Ильича искровцай къовсам дестабора, уж централни харцахьа кхетаеш хиларах лора а беш, хІара ... шиъ ... бора бахка тІа кустарничество бІаьгйов бешм хиларча ... Комитетий состав качественно тоадора кІоарга климии ... из берригa болх кІезига бовзаш ба кагирхешта, хІаьта дукхьала цо хьовзтийр вай парте юхь, лардаш ехар хІамзарча организаце...

(ТІехьа тІаргагІар хургва).

(АПН).

Трайский домостроительни комбинате хьакъе вахьегаш я В. Бамитханова кулгалду бригада. Цхьа бутт дІабахийтабац ветта план тІахоачаш ца ... хьалесхьа ... план а ... ... Из хІанз а ... чубаха дІаденнад массехк цІа. Укх деношка хьалдаь заргдолаш да 129 квартир йола цхьаьнаха цІа а.

Сурта тІа: В. Бамитханова ... хе латта бригада.

И. Пинова сурт.

БІАЬСТАН КИЙЧО Ю

Кхашкара балхаш дахь лакма чуйийраай тха тракторащ. Дика хьахьйтар дар укх шера. Массехк бетта дийнахь а бус а бахь болх ІахътІаб, царна кхъе дукха я чІоагІа ремонт е оса трактораш.

45 трактор я тха тоаэ езаш. Церех укх шера йиьлагІча квартале ремонт е езаш 20. Бакъда, ремонтникашна доаш делий хланал совгІа 5 агрегат кийчъе. Во кхоачаш дацар шоаш делла доаш. ХІанзале 19 трактор тоаль яьннай, хІаьта 10 мастерской а латт.

Хала да уж тоае. Кхоачамбоцаш запасной октапаш яп, хІаьта кхьевлана ярал а массаза хилан трактора юха дІаоттае мегаргІоаш. Дале а механизаторашка дика тоаю техника. Массерсие массехк цех я: слесарни, токарни, сварочни. Дукха стаж йола опытни механизаторащ ба цига болх беш. Шалха хьона пайдеча яп аьниа хетин йола хьаьна деталь тоайий дІахетан трактора.

Техникана ремонт еш мел бола механизатораш бийкъаб группашта. ХІара группа ший болх бош я: цхьаболчар мотор тоабу, вокхар — ходовой дакъа, управление система. Къаьстта дика балх бу укхаза токарь волча Синицын Федора, слесарана Катаев Іалнас, Владимиров Ивана, шлифовальщика Еськов Дмитре, кхычар. Цар тоаль оатхалаш лакхара оцана душ дІаяц специалисташ.

Дукха я совхозе тоае езаш юрт боахама инвентарь а. Укх кварталe ремонт е езаш 24 мух, 20 сеялка, 18 культиватор я. ХІанзале 17 мух, 14 сеялка, 11 культиватор тоаль яьннай.

Кийча йола техника дахтта дъекхе, коррозена дукхьала молзаш тІехе холдаш тІа дІаоттаю механизатораша. Дукха ха йоацаш тоаль техника Іа лакхха дІаоттае моттигаш кийчъярца республика хиннача хьажарконкурсе хьайхара моттиг лъеккай оаха.

Боахама арендашкара балхаш дика дІадахьара ишача хьалех цаІ да механизаторашта агротехнически дешар Іемадеита вІаштІехьдаккхар. Из гІулакх дика оттадаьд оаха. Дукха ба техника, къаьстта дизельни тракторашм, дика ца йовза механизатораш, шоай балхах дика ца кхеташ кхы долча довкъошмара болхлой а ба. Царех 60 саг ва агрохимически дешар дешаш. Совхоза опытни специалисташ, инженераш ба царна хьехаш. Масала, дукха ха йоацаш «Т-4» яха кердача система трактор еннай совхоза. Цун двигатель, ходовой дакъа, управление система дика йовзаш трактористашта. Из Іомаеш ба уж хІанз. Дика деш кхаш леладераша а. Миштта болх бича, магІа удобренеш тессача лакхагІа хургба хьувкьам, миштта аха деза лаьтта — уж а цхьадола хІамйи а Іомаду хар.

БІаьсти йоадхьаше а болх бе кийча хургба тха механизатораш а, техника а.

В. ГАЛАТЕНКО,

Гудермесски района «Гудермесский» совхоза моттера инженер.

КПСС ЦК ОКТЯБРЬСКИ ПЛЕНУМА [...] ДАКАРЕ!

БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА

Тха района боахамашка 430 трактор я. Хьожаргда вай цу техниках боахамий механизаторашта мишта пайда ийбу. Ала деза цхьаьалагІа ноябрь тІаккхоачаш цхьан условии тракторо даь кІаьда оахам 406 гектар хилар. Юкъера лаьрхІача распубанке дахчул 52 гектар тІех да из. Укх тІехьарча шерашка тракторни паркх пайда эцилга ... доагІа. ДукхагІа долча боахамашка бизза пайда эц трактарех. Тракторашна ду балхаш кІаьлача оахамех лаьрхІача къаьстта сиха лаккъу механизаторий болх ... сиенагІа беча, тракторашта мадоаггІа технически гІулакх дича боахамашка. ХІаьта кертердар да механизаторий с ...гІача тайпара йоакхо яр, цар бакта хьалаш ... ча лахар. Масала, ... вай «Шалинский» совхой. Укх шера ... бетта 450 гектар кІаьда ... даьй хІара трактаро юкъера ... хІача, хІаьта дІалахача шера цу ханналца даьр 414 гектар мара дацар. Цу тайппара ... хІара трактаро ду кІаьда ... Ленина цІерагІча колхозе а, ... 450 гектар аьхай, «Южный» совхозе — 465 гектар. Кхы а ... гІа хьокхамаш даьлла къаьсттъаьстача тракторасташа. Миттга, «Шалинский» совхоза трактористо Алиев Вахас хІанзале 1110 гектар кІаьда оахам дахь кланах да доъар 880 гектар мара дацарча. Цул дукха тІехьаниски «Джалка» совхоза тракторист Джамалийлиь а.

Духхьала цу масалаш хьахьекх хІара боахама тракторашка деш дола кІаьда оахамаш дукхха а дукхагІа хила йиш йолга.

Дале а дукха да районе цу хьакъелъа тІехвдуса боахамаш. Оахам дІадахача шерарчул дукхагІа дахь дале а, хІанз а кхоачам болаш дац «Джалка» совхозе хІара тракторе ду кІаьда оахам. Геттара во латт гІулакх Куйбышева цІерагІча колхозе. Боьча тІахьежамо хьахьейхар цу колхозе цхьан условии трактаро района дерригача боахамашкарчул кІезигагІа кІаьда оахам деш хилар. Нагахьа саина хІара трактаро шера пхьах дешa да беш леттеш ба из боах а. Монтажникашна моалла шн хьалаш ца хиийтара бахке бу гІишлошьераш, хІаьта гІишлошьераша бахке бу монтажникаш...

— [stet] —

тах де деш кІаьда оахам 564 гектар хиинадале, дІадахача шера 286 гектар цара кханзар колхоза трактораша юкъера лаьрхІача. Бетта аьлча, план 50 процент гаргга мара кхоачаттъьаш. Бакъдар аьлча цхьанна объективни бахьанаш а да цу гІулакха. Колхоза дукхагІа дола оахь лаьтташ доккъашка, бесашка ...а. Цул совгІа боахама трактарии паркх 70 процент къаьна 1958 шера арахийна тракторашм яр. Из бахьан долаш техника ... йола. Массехк шу хьалха Куйбышева цІерагІча колхоза механизатораш балхаца мел безам болаш ба хьежар тхо. ДукхагІа бариш уйха дол яр: техника чоалкане я. болх хукха ба, хІаьта алапа кІезигда. Хайра тхона механизаторий хьакъеганца материальни безам боацилга. ХІаьта царех дукхагІбераш колхоза дешийта а бел.

Пудукьа хоа йайна цхьацца долча боахамашкара механизаторий кадраш балха хІара совцац, шин-кхаь бетта е цхьан сезонах болх а бийа уж балхара дІа хІана буза. ХІаьта техника ду кІаьда оахам цу гІулакхо мел кІезигду а хьаш да. Пхьабакъда, практико хьахьекхах механизаторий къахьегамара безам сомбаьккхача уж балха совцабе йиш йолга. Нагахьа саина механизатораша ремонтии средстваш, доагорь, смазочни материалш кхойчча, механизаторий классность лакха ... хиачъ ... алапел совгІа ахча доагІа. Къаьстта дукха хул механизатораш ... алапел совгІа ду ахча, нагахьа саина цар шоай болх къахьегама оаркарло лакха болаш бича. Цу гІулакхах дІаккхетабе беза механизатораш.

Боахамашка йолаш бола техника ду кІаьда оахам дукхагІа хилийтара боккхача лоархІаме я цар ремонтии йаха а. ХІаьта белгалдаьва даргдац из тха къе хиларе. Миттга еррингача района кхоь мара типовой мастерской яц, хІаьта кхы цхьаьхха хьалъеш а я. Из мастта эксплуатацие дІалурьа. Цех а. хІаьта района «Сельхозтехника» объединенех а кхоачам бац района дерригача боахамашка. Из бахьан долаш тракторашта йоагІача тайппара ремонт яц, хІаьта кхашкара балхаш деча хана хастхета йох уж.

Боккхача лоархІаме да, аз хьалха аьнначча тайпара, механизаторий кадраш кхоачам болаш хилар а. Тха района арригача тракторни паркага мел сменагІа болх байтара механизатораш тоъац тхона. ХІаьта тха боахамашка цхьоалагІчен шоалагІчен классах бараш 176, кхоалагІча классах бараш 353 механизатор ба. Механизатораш тоъам ца хилар уж кІезига кийчбеш хиларца дувладення дац. Пахьнах района боахамаш декхарийна дар бигь бетта курсашка воаткъа механизатор кийчбе, цу курсашка укх шера дийша баьлар 147 механизатор. Укх тІехьарча шерех мцьаккха шера диссадац тхо планах шийчбе базачул дукхагІа механизатораш ца хийчбеш. ХІаьта а тоъац уж. Из гІулакх аттад механизаторашка балхара кІа а ца ухийташ цар оасаре къахьегаргдела гІулакх вІаштІехь ца даккхарах. Миттга «Джалка» совхоза тахаварча дийнатъа 45 механизатор яш, «Автуринский» совхоза тоъац 30 тракторист. Дукхьала укх шера балхара дІавахан «Джалка» совхозера 31 тракторист, «Автуринский» совхозера — нахийта тракторист. Цу цифраша хьахьокх вай цІи лъача боахамашка механизаторий кадрай мишта йоакхо я. Кхыча тайпара хьалаш эттад Ленина цІерагІча колхозе, «Южный» яхача совхозе. Цхьаккха а механизатор дІавахаван-цу боахамашкара укх шера. ХІаьта кадраш кхоачам болаш а я цу боахамашка.

Ая-укх тІа дийна кхоачамбоацараш кІоарга тахха а техха хІара условии трактаро ду кІаьда оахам кхы а дукхагІа хилийтарга волха небаъаш дійа деза хІара боахама инженерашна, кулгалхошна.

Л. ЗАКАЕВ,

Шалин района юртбоахама управлене моттера инженер.

МОСКВА. В. И. Ленин вина хиннача дено 100 шу дизара сийна ше социалистически декхараш тІаоцаш «Искра революции» яхача типографе коллективо лаьрхІад яха шера план хилал хьалха — 1970 шера 20 апреле хьалтІаккхоччалехьа кхоачашъе.

Типографе кепаетт Европа, Азе, Африка, Латински Америка халкъий меттала арабоаха В. И. Ленина произведенеш. Дезача ден сийна тайптайпарча меттала арахеца лаьрхІад В. И. Ленина произведений бІахарго издани.

СУРТА ТІА: кийчача продукцена тІаьхьежам леаттабеча участка мастер Е. Я. Абрамова французски меттала арахецаш латтача В. И. Ленина хоржача произведеней хийчача томашца хьежаш йоала.

Э. Евзерихина сурт.

ТАСС фотохроника.

ЛоархІаме гІишлош хьалъеча

САТИЙНА Я УКХАЗА

Укх шера МалгІабике хьалъь аха езаш дукха гІишлош я. Керттерча дакъе уж хьалъеш я «Грозпромстрой» треста СМУ-2 йиъхьагІча гІишлошъеча участке коллектив. Хьалхашка латта социалистически декхараш патчахьалхен планн кхоачашъц цар, дукха брак ю. МалгІабике хьалеш да 28 квартира йола нах тубаха цІенош. Дукха ха я уж цІеноаш хьалдетта а дахьна ваценикаш дІабаха, хІаьта отделочни балхаш чІоагІа эсала дел цига.

— Тха штукатурий бригаде ших саг ва. — яхаш дуйл штукатура Чентиева Хьаве. Цу дийтакьа цига

болх беш хиинар вхо штукатур вара яцар, вож штукатураш школе дииза диса балхаш де бахийтабар. Цу шІагІа штукатурка яра чІоагІа кІезига ба цига болх беш вола кхо саг. ЦІа хьалдаь а дахьнха заказчикага мича хана дІадала деза шуй, яхь хаттар аз дича Чантиевас йоал:

...Из тхона хоаш дац, цу хьакъе къамаьл хиинадаш тха бригаде. Миттга жоп делар тхона слесараша, газопроводчикаша.

ГІишлошъераштa довзаш дац хьалхашка латта декхараш, е цар уж тІа а ийнадац. Къаьстта во дел цига массово - политически болх. Цу гІулакха йоакхо яц гІишлошъеча мастераша, прорабаша.

Из цІа хьалдеча цхьа сахьат сонгІа ха ихьккар аз. ГІишлошъераштa фу эш, уж фу деш ба хьажа тІаьхьоа гІаш цхьаккха саг вацар. Кхьинетал из объект хьалъеча кортo латта Басиев Руслан а наттахьа мара гуш вац.

ЦІа хьалденшехьа гучадувлаш да балхацара кхоачамбоацараш, уж дІадахара дукха балхаш де дезаш хул цига. Пенашта хІаьа бетанин лара йоллача хана паропровода лаьрхІа йола моттигаш мукъайитаьц, из бахьан долаш 40 сантиметр шорал долча пенех Іургаш дзха дезаш хилар. Нагахьа саине уж кхоачамбоацараш шийсденналлецаре арахьара коммуникацеш вІашагІйоахха езаш бар болхлой, цу гІулакхо хикха тІехьатеттар болх. Цул совгІа шин помещенера пенаш харцахьа хоттад, из бахьан долаш перфоратораша, гонашца кирпичк йоха а еш нийсде дезаш да уж. Укхаза хьахлашка отт укх тайпара хаттар: Мичаб технически кулгалдой, уж тайна гІамташ хІама дуллийт балха тІа? ЦІенош хьаладеча прораба, участка кулгалхоша, боагІача хьисапе тІаккхожам ца лоаттабарах нийслу уж кхоачамбоацараш. Нийсуш йола брак дІаяккхара дукха балха хам патчахьалкхен средствашл зехьа йоаю.

МалгІабике бахача къахьегамхошта ІалаьмаТе чІоагІа эшаш а йолаш спха хьалхьь яла езаш яр мощность 45 тонн йола маькх ю завод. Укх шерагІча кварталe хьалхь якъхь езаш яр из, пхьабакъда, хьагуча кепах ю йистейла гаьна я. Цхьаккха гІишлошъер ваи цига бохх беш.

— Август бетта сацийтаб гІишлошъераша укхаза беш бола болх. —йоах торпицекомбината директора нов. Дедова. ГІишлошъеча участкаб кулгалхоша лоархІамегІйола объекташ лоархІ кхьаараш, хІаьта малькх ю завод шитта лоархІаме объект дерхІацар. ХІанз гуш долча хьалах къахьача цехарне цехаш аварийни хьалаш тІа я. Хетаргахьа, дукха ца товш горед Грознера хьамкахьа езаргІолаш я малкх. Из гІулакх шитта доллашехьа а чІоагІа паргІата ба завод хьалъеш бола гІишлошъераш.

Завод хьалъе патчахьалкхено хьахийна ахчь 616 эзар сом да, хІаьта 3 декабрь тІаккхоачаш 2,5 шера пайда ийцар 360 эзар сом мара дац. Шоай подрядчик мо мара сегота яц гІишло хьалъяра субподрядни организацеш а, уж цига барх І я.

ХІанз монтаж е йолае езаш яр оборудованена, завода мел эшача оборудованех 70 процент хьахкхьача цигга я. Яр оборудовани мича хьаргьа хац тхона, кхаш леткъаш я хазачик. Из дукхача дахъе тийша да город Грознерча «Южтехмонтаж» монтажникех. Дукхача хана деха на беш латтеш ба из болх а. Монтажникашна моалла шн хьалаш ца хилийтара бахке бу гІишлошъераш, хІаьта гІишлошъераша бахке бу монтажникаш. Сихха хьалъь дла езача гІишлонна цох хулаш новкъостал дац. Укх шера № 2 йолча гІишлой - монтажни управлене ший субподрядни организацешца цхьана пайда ацц беза ахча 180 эзар сом да. Из задани йоакха еце а цар кхоачашъеш яц. 1 декабрь тІаккхоачаш гІишлошъерашa пайда ийца ахча 97 эзар сом мара дац.

Укх шера завод хьалъь аха езаш хилар бетта ха а хоуш, цига мел эша средствашь хьахийнад. Из ший ханнахьа яьккхар гІишлошъерех тийша да. Хьагучох гІишлошъераш хуллуш сила бел цу гІулакха.

Кердача МалгІабикера йоккхача котельно хьалхара ергІа болх бе йоахалла езаш яр укх шера. Цига а чІоагІа сатийна я. Цхьаола ценаш хьал а детта каменщикаш дІабахаб хьыча объекта. ХІаьта цига де доза балхаш дукха да: вІашагІйоахха дезаш да хьы, теплопроводаш, кхыдола балхаш.

МалгІабике хьалъеш я 140 моттиг йола берий беш. Цига хьинаре къахьег гІишлошъераша, къаьстта Дурицын Александра кулгалдеча бригадо. ХІара сменах норма 110—140 процент кхоачашъю бригадо. Цар болх кхы а дикагІа хила йиш яр, нагахьа саина ханнахьа маркхал, етта кирпичи хьаакхаре. Цу бригаде хьинаре къахьегаш ба каменщикаш Н. Вреус. В. Вовченко. Н. Суров, кхыбараш. ХІара кийнахьа бригаде бригадерча каменщикаша хьалйотташ яр 12 эзар кирпичк я. ХІаьта цхьайолча хала царна хьакхьар 5—8 эзар кирпичк мара хилац.

ГІишлошъераштa тІадисад доккха патчахьалкхен декхар, из тІера дІадаккхи а хьалхадашка латта декхараш толамца кхоачашде а хьинаре къахьега деза гІишлошъераша.

В. ТАГУРОВ.

ТХОГА ЯЗДУ

ВАЛУЕВГIАР ТОЛАМАШ

Грозненски йиӣ довзийча заводе дика болх беш сий дешн ба къахьегама тIере бола Валуевгlара дезал. 20 шу хьалха цига балха веара Валуев Петр Васильевич. Цу хана дениз дийн шиӣ новкъостши тe хьокам телеш хьевоегIa коммунист, коммунистически къахьегамо ударник Петр Васильевич. Завода болхлоша цох оьл дика новкъост, доттагIа, хьехархо. Цо Iомабы дукха болхлой ба цига хIинз балха тIа хьалха латташ.

Хьинаре къахьегарал, шиӣ производстваман дехкарш кхоачщарал совгIа, общественни балхе тIа а кьинаре дакъа лоац цо. Завода лингазета редактор, профсоюза заводской комитета председатель, партийни бюро член хиннав из дукхичу мерашка, хIьата хIинз хавнъа тIахьожама комиссане керте латт. Массаэ в тешаме кул цо балх бу участок. Цунга хьехока дукха совгIаташ а тийнийад цунна. Завода кулгалхоша тийнна Сийлен грамоташ а дукха я, хIьата завода сийлен Доска тIа массехк шера хьаллатаза дохлад цун портрет.

Ишта дика къахьегаш дилерах завода болхлоша дика йовзаш а цун сесаг Валентина Иосифовна. Заводе хьалхарчеца коммунистически къахьегамо ударникка сийлен цIи елар цунна. Массехк балха говзал а йоь. Валуевай, цудухьа еIашгIеIьдоал цун хIара сменагIа нормаш 110 — 115 процент кхочашдо. Ишта дика къахьегаш хиларх завода коллективо из харжий Ленински районни Совете депутатела, дукха тийнай цунна Сийлен грамоташ, ахчан премеш.

Ленински къахьегамо вахте оттача Валуевгlара дезала дIахо йодача хана кхи а дикагIа къахьегга лерхI.

Е. МАЛЬЦЕВА,
Грозненски йиӣ довзийча завода йоккхагIийола экономист.

ДАЬР А ДЕ ДЕЗАР А

Технически столовин сортех бола комсаш кхиара специализаци еш латт Наурски района «Советская Россия» яхача совхоз. ХIьата растениеводство, хьайбаш, семий бешамаш, баьцадаарш леладара гIенна дола доакъош да.

Хьожаргда вай бракамэ хIара даькъе болхлоша даькхача къахьегама толамашка, цар балха юкъе нийсденна кхоачамбоаццарш белгал а деш. 1536 гектара тIара тха совхоза комсех 1122 гектар латташ я. Цу ерригача бешамашкара 7140 тони комсаш чуя езаш дар тхо планах, тха торо хилар 11625 тони лакха, вошта аьлча, комсаш кхеэра план 167,67 процент кхоачашьяй оаха.

Совхоза комсий бешамаш кхаь отделенена йийкъа я. Къаьстта дика толамаш даькхад сортовой комсаш кхеэча кхоалагIча отделене комсаш лелаераша. Планах чуя езаш хиннараш 1668 тони йолча 3107 тони комсаш чуера отделене. План 188 процент кхоачашдийр цар. Ала деза совхоза комсаш кхеэча 23 бригадах цхьаккха а план кхоачаш ца ен ца йисалга. Цул совгIа цхьанер комсаш кхеэрга дIабаха мах планончух тIехбаланзар цхьаккха а бригаде, хIьата продукцена реализаци яра план тIехххоачашдийр. Совхоза бригадашта юкъе а, ишта районе а белгалъинаӣ Н. Гресова бригада. Шу дIадоладалча дешз торо хиннай 85 гектар йолча шиӣ комсий бешамашкара 1237,3 тони комсаш чуя, планах йоагIараш 616 тони мара йоацача. Из баьхьан долаш комсаш кхеэра план 300,8 процент кхоачашдийр бригада. Цу тайпара дика толамаш даьха бригадаш кхы а а. ЦIи йоаккхаргъа ал, масала, комсаш кхаэра план 188 процент кхоачашдъьча Шайхалиев Исмаiалий, план 177,6 процент кхоачашдъьча Сачун Валентинай бригадаш.

Нийт шу даьлинад цха совхоз вIашагIъелла, къобакъда, цу ерригача хана укх шера санна лакха комсий хьувкъам кхебе вIаштIехьдьыннадац дIаиххаё. Укх шера цу тайпара толамаш даьхар торо хиннай тха совхоза къахьегамхой, керттерча даькъе, комсаш лелаерий хьинар сондаларах. Шоай гIулакх дика довзача специалисташта, болхлоашта йоккха новкъостал дир дукхача шерашка комсаш кхеэш Iоаьча опыта. Дукха дар комсаш лелаерий йоакхо е оза гIулакхаш, хIьата а, хIара болхлочо моллагIа а балхаш деча шиӣ сменин задaнеш юкъера даьрхIача 130 процент кхоачашдийра.

Комсаш лелаераша даьха толамаш дувцача ца хьоахадича далац царна тела алапи. Цар балха ди. Къахьегамхоашта аккордно-премиальни хьнгаре тел алапи, хIьата балха ди-йорхI сахьет да. Бокхача лоархIаме хилар хIара бригадашa, отделенена оттa в еш план дIайоазийтар. Цар тIа белгалду комсашта гIулакх дара балхаш, цу балхашта дIадола ахча, алапе фонд. Материалаш дIахара учет нийсагIа лоаттaара лимитни карточкаш оттадаьд. Цар тIа белгалду деча балхий единицата дIадолар. ХIара къахьегамхочунна дIайовзийт производства план, пачхьалкхента йоккха продукце мах. Комсаш лелаерий къахьегамцара безам совбоалкхаш а къахьегама восарде даккхеш а гIулакх да планаш совгIа чуэлача продукцеи царна алапел совгIа ахча телаш хилар. Ишта, совхоза комсаш лелаераша алапел совгIа цун алапе хIара сома лоархIаш цхьа соми дикь кепийги ахча дургIа укх шера. Кхы а дукхагIа апаргда алапел совгIа ахча Н. Шайхалиева бригада членашо — 1 соми 99 кепийги, З. Сорокинай бригада — 1 соми 36 кепийги. Цул совгIа, хIара болхлочунна премена даьрхIа 2,5 эзлах хилалд ахча дургIа цар ерригa продукции якхара шер [illegible].

Ховш да социалистически производстве мел лоархIаме д къахьегамхошта юкъе йоаржаю аьль. ХIьата тха совхоза дика вIаштIехьдьаккхай на:

ХIара бетта бригадашка, отделенешка, аьба вотгIаш ю, хIьата хьалха латтачарна «Отличник» аха цIи лу. ХIьата вIашт... бетта из цIи лелaеча къахьегамхочунна. Сийлен грамотен итт сом премин лу. Нагахьа санна «Отличник» яха цIи къахьегамхочо их шера лелaйойа, цун цIи сийлен Доска тIа йоакхь мах бола совгIат а лу. Кхы а чIоаргIагIа сий лу совхозе хаддаза пхе шера болх а баь хIара шера сийлен Доска тIа вахача «Коммунистически къахьегама ударник» яха цIи лелaеча болхлочун. Сийлен книжка тIа а ваькха туристически е самоIача цIагIа ваха путевка лу цунна.

Массехк дош аьа безам ба са тхоай совхоза шолагIча отделенерча хьайбаш лелaдеча ферма укх шера баьча балхах даьца а. Цу ферме 270 бежана 830 хьакхи я. Из ферма гIонна йола болхан бе. Цу ферма хьайбай продукташца Iалашъю тха столови, берий учреждене, совхоза болхлой. Ферма хьайбаш лаха даьлгIенаш еше а хьайбаш лелaдераша дикача хьокхамашна чакхдоакхаш латт ер шу. ХIара Iаттагара шура лакхара шера план цхьоалагIа декабрь тIакхоачаш тIехкхоачашьяй цар. Из ди тIакхоачаш 108 процент кхоачашдийр хьайбашта дулх тIакхетара план.

Дика тоаденна укх шера къахьегамхой вахара, бытовой хьалеш а. Дикача квартирашка бах къахьегамхой. Цар хьашташ кхоачашдаргa хьалъьай 75 моттиг йола столови, 450 моттиг йола культура ЦIа, аткан кинотеатр, болх беш я библиотека.

ХIанз тIадоагIача шера а цу тайпара дика къахьегама толамаш дахара къахьегаш ба совхоза болхлой.

В. ПЕРЕПАДА,
Наурски района «Советская Россия» совхоза директор.

МЕКЪАЛ ХЬАХЬОКХА «СЧЕТЧИКАШ»

Дукха ха йоаццаш машинаькъа тIа йоасса ца еш цхьан сахьта а вагон лоаттайича дукха ахча такха дезар Назрановерча совхозий. Цу гIулакхо хел касса йоассайийн, кхыметтел алапена дIадала ахча доацаш хулар уж.

ХIанз эргадахкхаь из гIулакх. ДIадахача шера 8 декабре араьннача КПСС ЦК-ан СССР-а Министрий Совете «Вагонаш йоассаярен грузаш машинаькъий станцешкара дIакхаьарен гIулакх сийде» яхача сопамо совхозашта аьттув болча тайпара вIаштIехьаьккхай из система. ХIанз тхьалха сана дукха тIой текха дезаш совхоз.

ХIьата цу сопам тIа дувача тайпара чIоагIа лоархIаме а бехктоккаме а да шиӣ хаппахьа вагонаш мукъаяйитар: цхьачаьха мах багIа парга хьежаш, дукха мукъаш мехка дIа-хьа кхатьа дезаш.

ХIьата а Назрановерча цхьайокх предприятей кулгалхошна кхыча тайпара кхетабаьй цу документа чулоацам. Шоаш бехктоккаме боацаш сапна хет царна машинаькъа тIа моллагIа нарушени йойа. Царна хетачех ганьмара шоашта хьабена шуьх латтийта мегаргба станце бIарча доашаш, кIираш а доахийташ, хIьата из баьхан долаш царго сага хIанз ала а дегIаш...

Шийлераш итт цу гIулакхо, кхоачашдцу цар шоашта хетар. Дукхьал укх шера кхоалагIча квартале йоагIача хана совгIа латташ 4874 сахьат даьккхад машинаькъа тIа Назрановерча хьамьккхача йизача вагонаша. Уж да 200 совгIа дийи бийсен.

Станцена юкхьа йола предприятеш кхы а «хьаьрагIа» а. Хьо а йоаллийй мелаллозда коьюкъе дIаотташ паровозе вагоне. ХIьата а сихха уж Iойассаергiйлаш болх вIаштIехьбаккха магаш цу завода директора нов. Ужахова, кхыча кулгалхоашта. Цу вай йиййча машинаькъара дIаякхаьча хьинар доагIар кхаьха пудухьа ну заводала — 2320 сахьат.

Массехк шу хьалха цу станце коа юкъе йиллай гортопсбыт яха кхьа керда организаци. Из я станце хьадена вахча, кIор, кхьола доагор сихха вагонаш тIара Iо а даькха назага дIадоагIа дезаргIйла. Сагота хотап из гIулакх гортопсбыта директора нов. Шибилевна а. Пачхьалкхенна дукха зе лу сахьаташ Iоаденнай цун счетчика тIа а.

Дукха ха я царна иштта зенаш ле йиш йоацилга из гIулакх лоархIамен бехктоккамен доага а дIакхайта. Укх шера февраль бетта района халкъа тIахьожама комитета заседание а дийнар из дош, уж, а кхыбола кулгалхой а хьатIа а бийха. ХIьата а хувнальу тIамд лоацаьга хайнача тIахьожамхоша аха я гIиттадир из дош. Дукха за йоаццаш вIаькха хьагулбе бийнар кулгалхой комитета заседание.

[illegible] вагоноаш, шоллагIчарна ахчан чакет а еш дIахьар из. ХIанз мукъах хоергийхьыI царна цу сопама чулоацамах кхета [illegible] дехкараш беза я?

А. ТЕРНАНИЕВ,
[illegible] района халкъа тIахьожама комитета председатель.

ДОШ ЧIОАГIА ДА

В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийлена пакъабахара дика къахьегаш я КПСС XXIII-ча съезда цIерагIча Грозненски крекинг-завода коллектив. Цу дезача денна къахьегама совгIат кийчдара тIаерзаль я хIара участка, цеха, установка коллектива уйла.

Шоай торонашка а хьена грозненски крекингисташа пхе шера план кхоачашбе лаьрхIад 1970 шера 7-ча ноябре. Иштта лоархIамен бехктокаммен дехкараш тIа а ийца, пхе шера план хамал хьалха кхоачашъяра, вай республике эттара хьалха инициатива дIайоаhьар тха завода коллектив а.

Ше денна дош завода коллективо толамца кхоачашдергхилар хIанзале а гуш да. Пятилетка хьалхарча кхаь шера план 30 ноябре кхоачашъярах рапорт делар завода болхлоша. Укх бетта кхаь шера пханал совгIа реализаци е лерхI итташ эзараш сома мехьа продукцена. Пятилетка дIадахача кхаь шера къахьегама овсарле 14,8 процент лакхъенай.

Хьалхашка латта социалистически дехкараш кхоачашдара яхье яьннача коллективашта юкъе хьалха латт В. П. Петров керте латта цхьоалагIча цеха коллектив. 16-ча октябре дена пятилетка кхаь шера план кхоачаш я аь. тIадоагIача шера четах продукци арахецаш я аь. Иштта хамал хьалха кхаь шера план кхоачашъьай А. П. Сухоребриков керте латтача шолагIча цеха коллектив а.

Ленински къахьегама вахте латтача установкашта юкъе хьалха латташ я ил. Овсянников, Гречкин, Кайдаш, Баноненко, Дрегин керте латтача установкай коллективаш. Цига къаьстта дика къаьхет болхлагIбеча операторашa ил. Клевова, Захарова, Губарева, Фролова, операторашa Семенова, Ахмадова, оператора гIончa т. Брегишас, слесара Ласкаева, кхы дукхачар а.

Крекингистала шоаш тIаийцача социалистически дехкарех цIа шера планал совгIа арахеца лерхI итташ миллионаш мехьа продукци. Уж дехкараш толамца кхоачашдеш да. Шо шера планал совгIа арахеца лаьрхIача продукцех хIанзалехьа а планал совгIа арахийца продукци из совгIа я. Хьалхашка латтача дехкарех пятилетка чакхйоалача хана къахьегама овсарле лакхъяра план 12 процент тIехххоачашье езаш да. ЛаьрхIа йола мероприятеш производствана юкъедахьарах дукхьал хьалхашка кхаь шера 15 процент гаргга тIехкхоачашьяй къахьегама овсарлен план. Укх мехдисача шия шера къахьегама овсарле кхы а 10 процент лакхъе лерхI крекингисташа. Дехкараш дикагIа кхоачашхйяр керда ресурсаш гуча а йоахаш царел бола пайда из тха завода [illegible]. Иштта къахьегача завода болхлоша лерхI пхе шера 15 эзар тони доагор, 150 эзар тони Iи, 5 миллион киловатт-сахьат электроэнерги кхое. Уж дехкараш а толамца кхоачашдеш да. Пхе шера кходе лаьрхIа доагор дукхьал кхаь шера кхоаьл. ХIьата хIанзалехьа кхоаь Iи 145 эзар тони я. ХIьата электроэнерги пхе шера лаьрхIачух дукха а дукхагIа кхоаьй хIанзалехьа.

Электроэнерги, доагор, мехкаьтта продукташ, кхыйола материалаш кхоярах, технологически режим нийса лелаярах, арахецача продукцега дIабода мах дикка лох а беш, пачхьалкхенна пхе шера кходе лаьрхIа ахча 1,6 миллион сом да, хIьата кхаь шера кходаьр 1,4 миллион сом да. Из баьхан долаш пачхьалкхенна планагIа лаьрхIачух совгIа баь пайда 1200 эзар сом да. Цу цифраша къаьгга хьахьокх тIаийца социалистически дехкараш хамал дукха хьалха кхоачашдергхилар.

Ленински къахьегама вахте а оттa, лакха къахьегама толамаш доахача диэза дакъа лоац завода новаторашa, рационализаторашa. Цар тоxка а тоххаш хаплахьа производствана юкъехъхуьь керда мероприятеш резерваш. Дукхьал укх шера цхьайтта бетта кийч я аь производствана юкъейлхьай цар 550 рационализаторски предложени. Царех дукхагIа бокха пайда лу производствана. Кийч я аь производствана юкъейлхьа рационализаторски предложенеш, изобретенеш пятилетках дIахача укх хана 446 эзар сом пайда баьб, хIьата пхе шера рационализаторашa тIаийцача социалистически дехкарех бе беза пайда 600 эзар сом мара дац.

Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца пакъабахара къахьегама вахте эттача завода технологашa чIоагIа къовсаш лоаттабу коммунистически къахьегама сийлен цIи лакхара а. Цох бокха пайда баьннаб. Заводерча ялх цехо хIанзалехьа лелаю из сийлен цIи, иштта из цIи лелаеш а 17 установкан участкан коллективаш а. Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи лелаю тха заводерча 670 болхлочо.

Пхе шера план хамал хьалха кхоачашъяра йола кхь ди тIехьа шерагIа дIахьаш латт завода технологашта юкъе. Иштта кердача толамашка кхувл уж. Укх шера цхьайтта бетта планал совгIа реализаци ю продукци массехк миллион сома мехьа я. Цу юкъа арахецача продукцега дIабода [illegible] ва 270 эзар сом. Кхьдола техникоэкономически хьокхамаш лакхдара а кхы а дикагIа къахьега лерхI дIахо тха завода коллектив.

Р. МАРТИРОСОВ,
КПСС XXIII-ча съезда цIерагIча Грозненски крекинг-завода директора экономически [illegible]

ПЛАНАЛ СОВГIА ЙИЪ СКВАЖИНА

Нефтекумски буровиттача конторе № 75 йолча скважина малаенашкара продукаш дар хий. Мехкаьтта тIаниш тIа ина тIалоаттабеча [illegible] кхачаэар из сеща. ТIаьхха из гIулакх тIадиллар «Сунжанефть» НПУ скважинашта капитальни ремонт еча цеха В. П. [illegible] кулгалдеча коммунистически къахьегама бригадина. Вышкомонтажникий А. И. Выродовен Г. Архиповен ноавъестаца унхазэ онхха вIашагIьенлар дIа-иха лате установка.

БерхлагIча декабре скважина дIа а ена болх бе йолалийтай. Шера пханал совгIа цу йиъпагIа скважина ремонт яь скважинашта капитальни ремонт еча цеха [illegible].

В. ВОЛОДИН,
«Сунжанефть» НПУ скважинашта капитальни ремонт еча цеха йоккхагIйола геолог.

ДАЬ НОВКЪА

«Грозэнерго» болх беча энергетикашта юкъе къьнагIчарех ва Бурик Константин Антонович. 42 шу хьалха балха вахар из къьнарча промыслашкарча «Красная турбина» яхача электростанце. Цхьаккха балха говзал йоаца дIамига сат Iомаре дIайийар йоккха опыт йолча электромонтера. Хьалхарча деношка чIоагIа хала дар. Цун безам болча тайпара дIабодацир болх. Кхыметтел эшаш йола инструмент я бе лелае хаппр сона, —йаш дуьу по хIана. Хала хилларх баламагIа бIу къожабеш новиcча. ХIина хаpo тIакхувча хIамигача сагo опыт йолча мастерий новкъосталца толамца карарезаю электромонтера говзал.

—Са вахаре чIоагIа лоархIаме ди дар эггара хьалха сага новкъостал ца эшаш вa болх дIабола, баь ди, — йоах Константин Антоновичa. — Костя, тIанз сага новкъостал доаиш Iайха бола бе ба, зе Iа, мела ма хилалахь,—аьлар кьекархочо. Уж дешаш даим дагалоаттадора къоначa электромонтера. Балхе тIа ше гIалат валар кхерар, кхеремзлен техника бокъонаш нийса лелае гIертар.

— Шераш сиха дIаухар. Цхьабакъда, ше Iомаячa балха говзалах кхоачамбаь Iе дагавацар хургвола кадрови болхло. Цахаддаш лакхйора цо шиӣ квалификаци. Иштта къахьегаш вола Константин Антонович дукха ха ялалехьа йоккха опыт йолча электромонтерашта юкъе вахар.

1929 шера хIанзарча № 1 йолча ТЭЦ-е ши турбина болх бе йолаелча йоккха опыт йола энергетик хилараш цига эттара хьалха балха хьожаву из. Из керда предприятияр, дукха яр цига электрически оборудовани, цунга хьежжа колагIдар цига болх бе а Толамца карарезаю цо чоалхане оборудовани. ХIара шера цу ТЭЦ-о болх бе йолайолийтар керда, йоккхий энергетически мощносташ. Цох тийшадар мехкаьтта чакхдоахача заводашa болх ритмичео бар. Из дика кхетачеча къоначa энергетика шиӣ бежаах цхьакка а хьовзам хилайтацар балха тIа.

Хьинаре къа а хьегаш балха тIа лакха толамаш доаха говза энергетик ца вувш оттавзар ТЭЦ кулгалхоша. Из хьожаву электрически цеха мастерала. Цу электроцеха коллектива керте латт из хIанз а.

Сийлахь боккха Даймехка тIом чакхбьаннечул тIехьагIа Грозненски мехкаьтта чакхдоахача заводашта Iалаьмате дукха эшар электрически энергии Iин. Сихха вIашагI а ехха болх бе йолаьлийте езаш яр турбинашк электрически машин. Уж лоархIаме дехкараш кхоачашдеча хьалхе латтачарна юкъе вар Константин Антонович. КхоалагIйоле котлоагрегат 25 дийнахьи буса вIашагI а ехла болх бе йолалийтар. Цул тIехьагIа юхаметта а оттаь болх бе йолалийтар кхы мел йола оборудовани а. Хьинаре къахьегача грозненски энергетикашта даьхача толамий лакха ма бир Дьяхено. ТЭЦ 22 болхлочоа елар орденаш, медалаш. Цу юкъе вар Бурик Константин Антонович а. Цунна елар «Знак Почета» яха орден.

ТIом лаьттача шерашка йохаь хинна помещенеш, оборудовани юхаметтаоттайра балхаш дIадоладир. Цу хана тоьаш бацар специалисташ, энергетикаш, цудухьа шиӣ специальностях балхаш даь ца Iеш кхылола балхаш а де дезаш хулар Константин Антонович. Ше болх бешехьа а заочно деша а ваха техникум чакхйоаккх из. Дукхача шерашка хьинаре къахьегарах цхьаькха а пачхьалкхен совгIат — Къахьегама Шеча Байракха орден лу Константин Антоновичa. Дукхача шерашка хьинаре къахьегарах шиӣ балха опыт дIа а луш болхлой кадраш кхиийтарах, къона ветеран хилара «Грозэнерго» энергетикаша «ГоагIа сий деши лоархIаши из электрически цела кулгалхо.

Даь никъ хьийпар цун вoIа Викторе а йоIа Людмилас а. 15 шу хьалха № 2 йолча ТЭЦ-е балха вода цун воI Бурик Виктор. Хьинаре къа а хьегаш толамца карарезаю цо электрослесара-прибориста говзал. ХIанз, энергосистеме автоматика тIа болх бечарна юкъе дикагIйола специалист ва из. № 2 йолча ТЭЦ-е болх бечарна юкъе эттара хьалха коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи еннай цунна. Ше бола бешехьа заочно Грозненски мехкаьтта институт чакхйоакх Виктора. ХIанз из болх беш ва «Грозэнерго» управление йоккхагIйола инженер волаш.

«Грозэнерго» районни управлене чуйоагIача центральни ремонтно-механически заводе электрообмотчицалла болх бир Бурик Людмилас а. Цо а шиӣ вошас санна чакхьаккхай институт. ХIанз «Грозэнерго» ЦРМЗ производственно - техническа отдела инженералла болх беш я из. Энергетикий БурикгIар дезал массанена хьокхам а телаш хьинаре къахьегаш ба.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

Халкъа тIахьожамхой дешаш ба

Шовзтъе итт совгIа сар из Грозненерча машинаькъа локомотивни депо халкъа тIахьожама комитета юкъе. Уж ба производства хьалхе латтараш: машинисташ, цар гIончаш, слесараш, инженераш, иштта кхыбараш. Царех дукхагIа бараш юхьарна керть ба. Цудухьа халкъа тIахьожама чакхоашш дехкараш цара дикагIа дIадоаийтара депо партийни комитето контролерий дешар вIашагIдехкад.

Укх деношка хьалхара занити хилар цар. Цига Октябрьски районa халкъа тIахьожама комитета председатела нов. Черкевича «Партийно - пачхьалкхен тIехьожама Ленински принцип» яхь лекци йийцар.

Цул совгIа укх деношка царна лаьрхIа «Керда экономически реформен цу хьакъехьа бола халкъа тIахьожамхой лоархIам», «Производство дегIайоаллаяра къашь», «Къахьегамен производственни дисциплина чIоагIъечара халкъа тIахьожамхой лоархIам», иштта кхыча дешаеш лаьца ерийола беседашка ладугIаргда цар.

Г. АНОХОВ.

ЗЯБЬ—ХЬУВКЪАМА ЛАРД

Кхоачамбоаллаш тIоалла йоалача, бекъа мух хьекхача Надтеречни района боалламашка зяба лаьтта ахар къаьстта бокхача лоархIаме я. Цудухьа бIаьсти аха пхьаькха гектар на ютаи деррига лаьтта зяба аха лаьрхIах механизаторашa. Дика латт районе из гIулакх. Масала, ноябрь чакхбоалаш зябь аьха баьлар «Кругловский» совхоза механизаторашa. Предплужникаш а ехкаш аьхар деррига лаьтта. Йоккха эттарах укх гурахьа къаьстта эшаш яр уж.

«Минеральный» совхоза кхампа хIанз а зябь аха хилаш йоахк тракторашa. Укхаза плана ахча ела 2896 гектар зябь хаппахьа аьха ейнай. Цхьабакъда цунах кхоачамбаь саца дага болаш бац совхоза кулгалхой. ТIанзанза па вьхачa тайпара дукхагIа лаьтта аха лерхI укхаза зяба.

МалагIча участкай четах шеръе лерхI бохаме бIаьсти юи культураш дIаюэргIйола найда? Укх шерална из охкаш уллаш 1.200 гектар мехгал хьокха лаьтта дар совхоза. Гектара тIара 5—6 центнер мара доакъар ца доалаш яала хиларах из лаьтта аха лаьрхIад совхоза укх шера.

Хьайбай боахама специализаци еча совхоза найданагIа из кIезига продуктивни воаш аьха а аьха цу лаьтта суданка а люцерна а санна йола [illegible] дIайийча дукхача шерашкен цхьан шерех тIаювла баьцаш дIайийча. Цар хIара гектара тIара 25—30 центнер доакъар дургIа. ХIанз зябь аьха йоалаш латт. Тракториташта юкъе хьалхе латташ хьабоагIа 1504 гектар аха езача 1740 гектар аьха Ленина орден лелоча Сайдулаев Лечий бригада механизаторашa. Зябь ахара план Ленински комсомола 50 шу дузаш кхоачашдийр цо. Иштта хьинаре къахьегаш совхоза хьалха латтача Висаитова бригада механизаторашa а. Планах 1234 гектар аха езача 1734 гектар аьхай цар а. Шоай дийнахьарa норманаш тIехххоачашдью цхьоалагIча отделене шолагIча бригада трактористашa Батукаев Iалве, Исмаилов Iаблупе. Зябь аьхаш органически минеральни удобренеш тове.

Дика чакхдаьлла зябь ахара балхаш «Вознеский», «Верхненаурский», «Знаменский» совхозашка.

Зябь ахар санна бокхача лоархIаме ла йоккхал хулача, района лаьттанцара тIоалла дIа ца кхастийташ лоацнача хана обработка яр. Из гIулакх агротехника дIа ма дехкара кхоачашдир «Верхненаурский» совхозе.

Хаппахьа обработка ца йича бIаьсти юха аха лезаш хул лаьтта.

Т. АРЧАКОВ.

Шератара шерага дегIайоагIаш латт Урус-Мартан. Дехьа-сехьа хьалъувтт керда йоккхий гIишлош. Уж «Севкоопстрой» треста СМУ-5 гIишлошъерий кулгашa хьалаь гIерсаш да. Укх тIехьарча кхаь дикь шера хьалъерех цхьа гIишло из Басиев Бетиной комплексни бригада дешъе ца лоацаш.

Эксплуатаце дIеллара из тIехьа цa йоаккхаш хаппахьа хьалъёь дIаелар шар совъвв дийжкар доахка тиеа, ресторан, гастроном чуйола цIенош. Укх шера февраль бетта хьалъе йоалаьй 25 продовеца болх бергбола универмаг, райкоопторга кхочам бергбола цхьа бIаь тонна лаьрхIа холодильник.

Уж гIишлой хамал хьалха эксплуатаце дIеллара социалистически аьъ йоаржальча гIишлошъерашта дика гIуллакхаш карагIдувь. ХIаьзле деррига балхаш кхоачашдаь холодильнике дIаоттае езача оборудованега хьежаш я бригала коллектив. ХIьата цунна юкхе хьалъяра универмага балхаш совцаш дац. БIарга холуш дегIаух хургйола универмага пенаш.

ГIишлошъерашта юкъе яржача яхье хьалха латташ хьабоагIа Хамидова Аьсет, Эдигова Пиа, Хасанова Роза. Мехкарашa 150—160 процент кхоачашдью шоай ден нормаш.

Сурта тIа: гIишлошъераш (аьрдехьара аьттехьа), Хамидова Аьсет, Эдигова Пиа, Хасанова Роза.

Т. Арчакова сурти текхи.

ПРОПАГАНДИСТ

Тха района пропагандисташта юкъе дикагIчарех лоархIаш я юкъерча школа хьехархо Крохина Полина Алексеевна. Дукхача шерашка из лоархIаме партийни зехкар кхоачашдеш хьайоагIа из.

Кхо шу совгIа ха я Полина Алексеевнас «Красный пахарь» яхача совхоза юкххьанарча политшколе хьалхара занити яь. Тайп-тайпара общеобразовательни а политически а кийча йоаш бар ладувгIараш. Дукха бар царна юкъе эттара хьалха политически книжка Iомаде болабенна къона коммунисташ а.

— Хала дар юкххьаца, — йоах Полина Алексеевнас, — дукха за дIайодар царна политически знаней лардаш дIайовзийташ, хIаранена къаьст-къаьста беседаш еш, дикагIа уж кхетаргбе [illegible].

ХIара ладувгIархочунга политически дешара цIенхашта уйла тIайохийташ дехийтара дукха къахьега дийнар пропагандиста.

МоллагIча политшколе чIоагIа лоархIаме да хIара ладувгIархочун оалалаш йовза. Уж дикагIа кхетаргбола методаш лаха. Цу хьакъехьа дукха карагIдоал пропагандиста П. Крохинайна, ладувгIарий уйла тIайозаш, цар безам совбоалкхаш ю цо занятеш.

Даим шиӣ идейно-теоретически кхетам, пропагандиста говзал лакхъеш, ладувгIараша материал кIоаргагIа дIайовзийтара, Iомалара гойтара пособеех, художественни литературах пайда эцаш занятеш дIахьош из хилара торе хулийт цар Iомаеча темай керттерча декъай чулоацам кIоаргагIа тахка а хIаравар дикагIа кхетаве а.

Россе марксистски партии вIашагIйоалар бахьан дийаш лаьтта къовсам, «РСДРП вIашагIйоалар», «Большевикий хьакхоллар» яхача темах занятеш дIахьош пропагандиста къаьстта дукхагIа теркам тIабохийт укх дешашта: марксизм дегIаяра ленински этапа хьалхара юхьаг, марксистски партии кхоллара ленински план. РСДРП II-гIа съезди цун керттера дехкараш. Цу дешаех массава а кхетавеш дийцар пропагандиста.

Партийни пропагандиста болх лоархIаме а бехктоккаме а ба. Хадданза къахьегарах, теоретически кхетам лакхбаккхарах, хIара беседага, деннега чIоагIа кийча лараx хаккху пропагандиста сий. Занятеш дIайодаллалехьа ше енаргIйолча лекцех мелаIа пайда бергба, ладувгIараша кхеталерг доацар фуд хьож Полина Алексеевна. Укх дешара шера парте цертоа Iоаладем ба цун шоллера ладувгIараш.

Программни материалах ладувгIараш дикагIа кхетабара пропагандиста Крохинас художественни кинофильмашка, телепередачашка хьожийт уж, политически а художественни а литература дешийт. Къахьегамхошта коммунистически кхетам лува дика накъа дацарах, из лоархIаме болх лерттIа лелабарах КПСС Шелковской районни комитета сийлен Доска тIа дIаязъяьй Полина Алексеевнай цIи.

Е. ФАРНИЕВА,
КПСС Шелковской районни комитета секретарь.

ВАХАРА ЦХЬА ОАГIУВ

ХIара Iуйрийна вахах хьалдуэ Грозненски молкомбинате нел долда нахкъаш. Укхазарча болхлошта юкъе бIаргаго йиш я кадлай борал дола Самарцева Ирина а. Балха йоккха опыт йола болхло я хIанэ Ирина, бакъда ниттаданар из юкъера школа йисте а яьккха 1957 шера молкомбинате балха йоагIаш. Цкъарчоа балха говзал йоаца йоI аппаратин цехе тайп-тайнара балхаш дергдолаш дIаяц.

Халонех къехка ца Iемача йоIо моллагIа а шийна тIабилла болх, чехкеи безамцеи кхоачашбора, цул совгIа новкъосташта эшача гIо де ха а лохар. Дукха ха ялалехьа къаьнагIболча болхлошна лув йиiий эздий гIулакхаш, хьетаду из болх дукха безаш хилар. Ца зуеш дисац кастт-каста шоаш гIулакх деча аппаратацкахьа ю лекха бIаргаш а. Ирина дагардар кхетадаьча болхлошна гIо ду цунна аппаратчинай говзал карагерзае. Ниттa, кхоачаш шу а халалехьа аппаратчинцалла болх бе йоал из.

— Безаме, дика тIайбцар со молкомбината болхлоша, цар гIоиц аппаратчика говзал кара а ергаяь, сага новкъостал ца эшаш айса дIадолаяь балха хьалхара ди вIалла а дицлургдац сона, — яхаш дуйш Иринас. — Йоккхий сиц гIеттар со цу Iуйрийна. Са хег тIара уйлаш санна сийрдаяр ере. Лаьтто лепаеш латтар селхан за кийчъаь аппарат а. Деррига а кхыча бесса хетар сона цу дийнахьа: тхоай цех, болхлой, хьиметтел аппаратура а,— яхаш дагалуйнар Самарцева Иринас итт шу хьалхара ха.

...Паухар деноп. шераш. ДIайоlача хьиага хьежжа совъюал йиiий балха говзал а. Хьалха шийн аппаратаца цкъан операне тIара шолагIчун тIа, кхоалагIчун тIа яла еиха вIаштIехьдалалар цун, хIьалта хIанз-м ше кхоачашду массехк тайпара балхаш цаI санна мара ца хетаи хьалу.

Шийна карагIдаьинчех кхоачам ца беш кердадар лехаш, лукхагIа ха гIерташ я Ира. ЙоккхагIа опыт йолча новкъосташкара говзал хьа а Iемаш шийн квалификаци лакхъю ю. ХIана из аппаратчикий эгара лакхагIйолча 6-ча разрядах болх беш я. Ерригa балха оамалаш карарзаьлча Иринас латта е чакхъьяккха шура боарамагIа йоагIача хьисапе кийса хул. Цудухьа кхы тIахьожам ца беш цунгара яьнка продукци шушашка шура дIанкийсъеча цехе дIайохийт.

Цхьа барт болаш коллектив я И. Самарцевас болх беча аппаратия цехе вIашагIкхийттар. Вахара юкъе кийсъенна халонаш, оаттонаш цхьана ехь цар, цхьана дIадоах балха юкъе кийсдентa кхоачамбоацараш а. Дукха ба комбинате шоай план массаза тIехкхоачаш а еш, хьаьнала къахьега болхлой.

Комбината сий лакха лоаттадечарца Самарцева Иринал совгIа цул новкъостий Ш. Магомадова, Н. Прань, М. Юхнина, Н. Черкасова, дукхха кхыбараш а ба. Балха тIа доккхий толамаш хадарах комбината администраци дукха баркалаш кхайкадаьа, Сийлен грамоташ, маьхера совгIаташ тийннад царна.

В. И. Ленин вахь 100 шу дузача декке сийлении накъбахара хьинар кхы а айдаь къахьеташ ба хIанз комбината болхлой. Царна цхьана шийн къахьегама совгIат кийчдеш я Самарцева Ирина а.

З. ДОШУХАНОВА.

УКХАЗАРА ДIАБОЛАЛУ МЕДИЦИНЕ БОДА НИКЪ

Республиканскн медицински училище... Цу цIенача, сийрдача нназза вIаштIардальча цIеношка хIачуваьлча шоана бIаргагургба кIай халаташ а дувхаш цIе зиташ доахка дежурнеш, коридорашка латта лизаш, хоза кийчъяь стендаш. Укхаза дешаш ба фельдшераш, акушеркаш, фармацевташ хила лаьрхIараш.

Барт тайна, лакха квалификаци йола преподавателаш ба училище хьехараш. Цар чIоагIа къахьег студенташта юххьанца деиз медицина езаллийтара, уж дика дешаш хилийтара, нахана Iимерза болаш, зади гIулакхаш доахкаш, уахоштa товр де ховргдолаш царна кхетам балара.

Уж оамалаш царга Iемайита цIенхаштта теркам тIабахийтаб дешара процесс эргаьнкха тоэяре, пайда эц медицински болхлой балхах а денахах а дувцача художественни литература произведенеех. Студенташта чIоагIа дукха дезаденнад «Пирогов» яха В. Подруминске книжка, хургболча медикаша хоза а хеташ ладувгI «Художественни литературера медицински сестрай образ» яхача докладашна, хIьата шоаш хьинаре дакъа лоац уж кийчдеча. Тайп-тайпарча группашка гIорбаьнача эрсий Iилмахой Сеченова, Павлова, Бурденко, Мечникова вахарах беседаш ю. Студенташа шоаш кийчъю советски доазол дехьарчех медицински Iилмана карагIдаьннарех йола обзораш, докладаш.

Цхьа дика традици я училище. Студенташта хьалхашха каст-каста къамьлаш ду училище чакхъяьхараша. Вестибюле дикагIболча выпускникий сурташ тIадола стенд латт. Цига да М. Индербиева — Нохч-ГIалгIай АССР уахцIено лораяра министра, медицински Iилмай доктора Ш. Алиева, Советски Союза турпала М. Джунковскаяй, лорий М. Прень, С. Сианисяна, фельдшерий, фармацевтий сурташ. Методически кабинете Сийлен книжка тIа дуйц цар балха опытах. Каст-каста училище хул цуи выпускникаш. Цар дуйц лорий балхах, дийша баьлча цар болх бергболча меттигех, хьалхарча юхьигах кийслургйолча халонех. Хьалхарча курсе деша дIаболалу студенташ болча ух Грознера а районашкара а фельдшераш, акушеркаш, фармацевташ. Цо дерригне а чIоагIбу медицинацара хагийча нахьен мехкарийн безам.

Паччахьалкхен экзаменаш дIайолаллалехьа студенташ вIашагIкхатт районии больницай кертерча лораша, фельдшерско-акушерски пунктай заведующеща. Студенташа чIоагIа хоза а хеташ ладувгI медицина ветеранаша я вай республике цIи хезача лораша н. н. Перестенко, Сахаровай, Рыбаковай, кхычар а къамьлага. Цар дувц советски медика йоккхача гуманизмах, Нохч-ГIалгIайчен медицина дегIадарах. ЧIоагIа пайдане болх бу «Медик» яхача клубо, тайп-тайпарча кружокаша.

Фармацевтически, физиологически, терапевтически, кхыча предметии кружоки членаша вIашагIъехх выставкаш, кийчъю стендаш, гойтара пособеш, опыташи эксперименташи ю, Iилман конференцешкех кружокий заседанешкеи докладаш ю.

Хургболча медикашта кIоаргга знанеш ялара совгIа училища преподавателаши общественни организацеши дехкарийла я уж моральни дика оамалаш йолаш, коммунистически сакхетам болаш, шоашта тIадилла гIулакх цIена а дог лазаш а кхоачашдергдолаш. Дакъе дукха езам хьалкхебе.

Цудухьа дешарах мукъа йолча хана общественни вахаре дакъа лоацаш а пхьанца хIама деш студенташ хургболаш вIаштIехьбаькхаб училище кхетама болх. Студенташа хьинаре дакъа лоац городе общественни порядок лораеча, училища территоре тIа цIено лоаттаеча, воскресникаш деча, берий цIеи шефство лелаю. хIара шера хьувкъам чуэцача хана республика колхозашкеи совхозашкеи болх бу цар...

Кагирхошта юкъе политикокхетама болх беча шерра пайда эц В. И. Ленина вахарах, училище чакхйоах ленински урокаш, Ленина орденаш екнарашца, Ленин бIаргавейнарашца вIашагIбетталу студенташ, баьчча юбилейна хетаь художествении самодеятельноста фестивалаш ю, тайп-тайпара кхыйола а мероприятеш чакхйоах.

Цунца цхьана училища преподавателаша, комсомольски организаце цIенхаштта теркам тIабахийтаб студенташ шоай даьй тIемх, революционни, къахьегама традицешта тешаме хургболаш кхебара, царна военно-патриотически кхетам балара.

Училище йисте а яьнка шоаш болх бе болабелча пропагандистски балха говзал йолаш кагирхой хилийтара чIоагIа йоакхо ю педагогически коллективо. Бахача цхьа юкъе атеистически беседаш е езаш хургья медицински сестраш, фельдшераш. Цу гIулакха вIашагIъехний преподаватель К. А. Немзер керте латта атеистически лекторий. Лектораша - атеисташа хIанзле а дукха лекцеш йийшай уахоштa, бахача наха.

Нитта йоакхо ю училища педагогически коллективо студенташ музыка, театр, кино, архитектура, изобразительни искусство дукха езаш а кхетеш а хилийтара, цар эстетически хьашташ лакхдара. МоллагIча искусства дакъа Iомадеча хана цуи идейни чулоацам студенташта бовзийта гIерт, цуи хозал а дикал а сенах латт уж дIакхетабе гIерт, хIьата шоаш уйла е Iомабу. «Дикача оамалех», «Фуд из товш дола хIама тIадуухa дар», «ХьашалгIа а цIагIа а» яха беседаш, тайп-тайпара диспуташ ю.

Цхьабакъда , керттердар дац хозачун сий де, из кхетаде студенташ Iомабар, керттердар-да уж шоаш дика дар, хоза дар хьаде а творчески къахьега а Iомабар, уж вахара кийчбар. Училище боах беш я илие, халхара, художественни дешара кружокаш. Самодеятельни артисташа сакъердаме концерташ уиттаду медицински болхлошта.

С. ДАШТАМИЦ,
педагогически Iилмай кандидат.

НАХ РАЬЗА БА

Победа цIерагIча проспекте я № 41 йола «Мелодия» яха тика (директор коммунист Г. Я. Табунов). Из я Горпромторга чуйоагIаш. Цхьанкха а бутт дIабодаш цу тика коллектино план кхоачаш ца еш.

ХIанз В. И. Ленина 100 шу дузача юбилей сийна яхье а баьнна дихача толамашца цу денна накъбахка лерхI цар. Цул совгIа пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхь дIайолаьраш а цу тика барт тайна коллектив я. Яхье хьалха я коммунистически къахьегама ударник В. И. Замойская заведующи йола фотонуоттал.

ХIана беррига низ тIа а бахийта укх шерара план хаьнал хьалха кхоачашъе гIерташ ба тика болхлой. Из 22—23-ча декабре кхоачашъе лаьрхIад цар.

А. ГАВРИЛОВ.

СМОЛЕНСКИ ОБЛАСТЬ. «Родомаково» яхача совхозе хIара гектара тIера 23 центнер ялат а лаьккхад, паччахьалкхенга ялат доххара пхешера план кхоачаш а яь.

1968 шера толамца ялат чуийна даккхараки паччахьалкхенга планел тIех ялат дохкараки совхоза РСФСР Министрий Совета керара хаьа тела Цie байрах хьожаьй.

ХIанз цу боахамо къахьегамхоши кхашка органически удобренеш ехк, кIаьта минеральни удобренеш кхашна йоаржаю самолеташа.

М. Барабанова сурт. ТАСС-а фотохроника.

Доазол дехьара

ФКП КАНДИДАТ КОТВАЛАР

ПАРИЖ. 17 декабрь. ТАСС-а корреспондента Р. СЕРЕБРЕННИКОВА хьахойт:

Французски коммунистически парте кандидата Ги Дюколоне тешаме котало яьккхар Лаппехьара Сена яхача департамента 11-ча хоржамий округе гIолла къамаи собрана вордамаш деча тIехьарча шолагIча туре. Ги Дюколонена тIехьа яхаш тессар 22.939 хоржаруочо, 56,78 процента. ФКП-а кандидата республика лорайра Сона яхача доал деча партe вакал Р. Барберо эшавир. Ги Дюколоне хьалхадцар СФИО Социалистически партен вIашагIкхийттача социалистически партен, хIьата нитта республикански институтий конвенто а.

Укх шера июнь бетта цу округе Ги Дюколоне хержа чакхбаьлча кхиначa парламентски хоржамий результаташ «кийса яц» аьнна тIаьдиннар конституционни совето. Цудухьа шозлагIа яьхр толосовани.

БИЗЗА ЦХЬА БАРТ БОЛАШ

СТОКГОЛЬМ. 17 декабрь. ТАСС-а корреспонденташа Д. Ершовеи В. Рилкин хьахойт: Вьетнамех йола машар безача низий Дерригдуйнен консультативни совещание болх чакхбаларна дувзадена укхаза хилао мот тигорчен доазол дехьарчен журналисташта яь пресс-конференци. Цига къамаьл даьча «Вьетнамах йола машар безаой стокгольмски конференции» яхача организаце дуйнен халкъашта юкъерча координационни комитета председателла Бертиль Свансстрема совещание тIанайна документаш парижски переговорашта юкъе дакъа лоацача ДРВ-ан Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къамаи фронтен викалашка дIакхоачийтаргда лаьрххIа йолча делегаци, аьлар.

Машар безача низий дерригдуйнен консультативни совещани яхача советски делегацена керте латтача Вьетнам хьаллацарех йолча Советски комитета председатела профессора Л. Н. Смирнова ТАСС-а корреспонденташа къамаьл деш цу хиннача совещане итогашта чIоагIIа раьза волаш дийцар. Цо белгалдаьккхар совещанена юкъе дакъа лоацаш хинна беррига нах «1969 шу Вьетнамера тIом чакхбалара шу. вьетнамски халкъа къовсам хьаллацара дуйнен общественность дуйнен халкъашта юкъе оарцагIъяккхара шу хилийта деза» яхача бизза цхьа барт болаш тIехьа хилар.

ПАПАНДРЕУ ЗАЯВЛЕНИ

Нью-Йорк, 17 декабрь. (ТАСС). Канадски доазол дехьарчен журналисташта хьалхашна Монреале къамаьл деш «мукъела мехкара беррига гречески боламах организаце лидер волча А. Папандреуса вIашагIкхийтта Штатеш бахке йир гречески халкъа чурча тIулакхашта юкъе лелхаш хиларех. США-с хунта хьаллоаш, аьлар цо. Къаьстта аьнча цунга новкъостал кхоаи центральни разведывательни управленегера.

Нитта новкъостал а нийдеш, афински полковникаш гIерт шоай позицеш ехкъе, цхьабакъда хунтех гречески халкъи вIаши кхоахкадалеиза дергдац, аьнна белгалдаьккхар Папандреус.

БРАЗИЛЕРА ХЬАЛ

НЬЮ-ЙОРК, 17 декабрь. (ТАСС). Рио-де-Жанейрера беча хоамах, Бразиле дIахо а нах лоцаш ба. Ассошиэйтед Пресс яхача агентства беча хоамах, кIоэигагIа вале а 200 сагальца, царна боззаш бола политически деятелаши журналисташи а болаш. Хьалха хинна шн президент Жуселино Кубичекеи Жанио Куадроси лоцаш, яйцача наьха списка тIа ба Гунабара штата хьалха хиннa губернатор Карлос Ласерда, Парана, Рио-де-Жанейро, Мато Гросо штатий губернатораш Пауло Пиментел, Жерсмиас Фонтес, воцаш воле адвокат Собрал Пинто, маршал Кордейро де Фариас, кхы дукхахбараш.

Дерригача газеташ тIа, радион телестанцешкен, хIьата ниттa доазол дехьарча агентствай отделенешка а IохошIабаьб правительствени цензораш. Е гIулакхаш долацала хьалха налет яь хинна «Коррейо да манья» яха оппозиционни газета нурча политически темах дола хоамаш доцаш арадаьлар. «Жорнал до Бразил» яха Рио-де-Жанейро эгара доккхагIа дола газет вIалла ара а даланзар.

Танкаши броневашинаши хьалха а санна Рио-де-Жанейро, Сан-Пауло, Бразилия яхача городийн еррпгача штатий столицайн военни объекташ лораеш я.

Нaха хеташ ма хиллара, Бразиле президент маршал Коста Силва чрезвычайни положенех долча закона лорда тIа мехка доал де йиш хулийтаргйола керда декрет кхайкаде гIерт.

Клиффорда телевидене гIолла даь къамаьл

ВАШИНГТОН, 17 декабрь. (ТАСС). США оборона министра К. Клиффорда «Къаьна юхьдухьаьла» яхача телевизионни программах къамаьл дир.

Корреспондентий хаттарашта цо жоп луш, Париже Вьетнамех йола переговораш ара процедури хьалхара заседани елга юха сецалара бехк тоххаме США правительство я ала гIертар из. Клиффорда яхачох США «Хьаштдолча тайпара вIашагIкхета» кийча а я, Вашингтона бехках переговорий новкъе дукьаленаш а яц. Цхьабакъда, хоьш ма хиллара, гIулакх тIехьадоах Вьетнамах лаьна йолча парижски конференце делегацеш дIа-юха нийсъярца переговорашка бнъ а боцаш. ши оагIув хилар белгалдаккха гIерташ США-с лошии лацаро.

Ше салхаш еннача интервью тIа Клиффорд ниттa гIийттар ДРВ-ен Къулбехьен Вьетнама КФО-ен делегацешта американски уIла качйолла. Париже еча переговорашка тIема проблемаш политически чарех къостаяь хила еза, йоахар цо.

Стратегически герз хьадар юхаозара деша хьакъера советско-американски переговораш махулла чекхагIа йолалара раьза волаш дийцар министра. ХIензарча правительства йола а яь, хургйолче правительства переговорши чакхъяхар ловра сона, аьлар цо.

СОЦИАЛИЗМА МЕХКАШКА

ЛЕНИН ХIАРАНЕ ДЕГ ЧУ

ВАРШАВА. (АПН корр.). Керда шу тIакхоачаш латт Польше. Польски Халкъа Республика 25 шу дизарах В. И. Ленин вах 100 шу дизаран кийчо лоца белгалдарга на. Цу цIей сийна къахьегама вахте уттт йоккхийча предприятей коллективаш. Доккхий толамаш дахьад полиски промышленноста кхаь предприяте—Краковерча металлургически комбината, Гданьскерча кемаш деча верфа, Шленскерча кIопа болхабача шахтай болхлоша. ТIехдаьнна доккхий толамаш лахарах цу предприятешта Ленина цIи еннай.

Ленински юбилейна накъалха кийчлуш я ерригa Польша. Городашкарчен юрташкарчен клубашка кийчъю выставкаш, цар экспонаташа довайтаргда Ильича вахар. Укх гарггарча хана Варшаве хьаелларгья «Ленински моттигашка гIолла» яха художника Закржевске суртий выставка. Ци хезача художника дехкача сурташа хьахьоккаргда Петроградера, Москвера, Шушенскера, Краковера, Поронинаера Владимир Ильича вахара эпизодаш. «Вальна млодых», «Нова вест», «Штандар млодых» яхача кагирхой газеташен журналашен «Ленин вай дегашка вах» яхача темагIа йола конкурс кхайкаю. Ильича вахарах а балхах а йола программаш кийчъяьй радион телевиденен. Варшаверчен Краковерчен В. И. Ленина цIерагIча музея болхлоша ПОРП-арча ЦК-арча парте исторе Институтаца цхьана арахецаргда Польша революционни болама ветеранашта Ленинах дагадоагIарий йоккха том.

«БАЙМАРАШ КЪОНА БОЛАШ БУС»

БЕРЛИН. (АПН корр.). «Дефа» яхача берлински киностудие оттадаьд Анна Зегерса «Баймараш къона болаш бус» яхача романах дола фильм. Ноябрьски революце 50 шу дизарах Германе компарто ах бIаь шу дизарах хетаьь да из кинолента.

Башха-дика произведени хьакхолла вIаштIехьдаьннад кинорежиссера Иоахима Кукартеи оператора Гюнтер Хаубольдеи. Мари рол ловзаю говзача актрисас Барбара Диттуса. Фильм довккхачы дакъа лаьцад ГДР цIи хезача кхыча актераша а.

«ВИДЕОТОНА» КЕРДА ПРОДУКЦИ

БУДАПЕШТ. (АПН корр.). «Видеотон» яхача теле-радио-аппаратурай секешфехерварски завода конвейер тIара дукха ха йоацаш арахийцай шоллагIа миллионалагIа йола приемник. Цу предприяте марка дика йовз дуйен дукхача мехкашка: цо арахеца дукхагIйола продукци доазол дехьа йохкаш я.

Керда ши аппарат производствана юкъехьа гIерташ болх беш я хIанэ цуи коллектив. Царех цаI советски «фиаташта» оттае лерхIа автомобильни радиоприемник. кооперацe хьисапе хьатIадоагIача шера дена цига хьае йолаергья из. «Видеотона» ниттa арахецаргья бесаш долча программашта лаьрхIа йола телевизор а.

ХIАМА ДИЦ ЦА ЛУ МАШИНАШ

БУХАРЕСТ. (АПН соб. корр.). Лудуш-Йерпутерча тепловой электростанце дукха ха йоацаш болх ба йолаеннай тIеххьарча конструкцех йола электронно - вычислительни машина. Цхьан секунда йиъ эзар гаргга операци е мог цу машинана. хIьата из оттаьй ТЭП-а ялх энергетически агрегата балхага хьажа.

Производства механизаци ара даьккъе укх тIехьарча шерашка доккхий толамаш даьхал румынски Iилма-тохкама институташа. ХIана мехка йоккхагIйолча предприятей пункташка болх беш я 200 электронно - вычислительни машина.

ШЕРА ИТТ МИЛЛИОН КНИЖКА

ГАВАНА. (Пренса Латина-АПН). Укх шера Куба издательствоша арахецаргда 520 цIи йола книжка, цар тираж 10 миллион экземпляр хургья. Книжка республикански Института хоам ма бара уж соахкарчул дикка дуккагIа да.

Республике болх бе йолаеннай массеха «книжка фабрика».

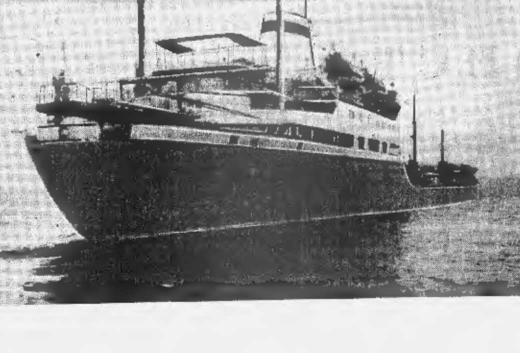

Польски халкъа республика. «Интернационал» — ниттa цIи йолаш да Гданьски судоверфе Советски Союза лерхIа хьадаь керда танкер. ХIана Балтийски форда тIа тохкам беш да из.

ИАФ—ТАСС телефото.

ДУНЕНО ВЕШ ЛЕНИН

ЮНЕСКО ДАНЕЕХ В. И. ЛЕНИНА ПРОИЗВЕДЕНЕЦА ДУНЕН ТIА КХЫЧА МЕТТАЛА ЯЬХАЧА ПРОИЗВЕДЕНЕШТА ЮКЪЕ ХЬАЛХАРА МОТТИГ ЛОАЦ ХIАНЗ

Лаьтте ерригача континенташкарча миллионаш болча наха Iемаю Ленина произведенеш. СССР-а а керда общества хьаьрра новкъа даьнача кхыча мехкашка а хулача сийлакхдаккхача хувцамашта цун идеаша моллагIа гIулакх ду доза гIерт уж. Массенехь а дешаш да Ильича книжкаш, уж массаза а тикашка хеташ да.

Пхи шу хьалха «Оцуки-Сетен» яхача японски издательства 135 эзар экземпляр а йолаш арахийцабар В. И. Ленина сочиненей бизза гуллам. ХIьата хIана цун тираж 1.037.500 экземплярага дIенхьачай. Япони тIехьтIехьагIа дуккагIа хоатташ а Ленина произведенеш. Из вах 100 шу дизаре юбилея сийна «Оцуки-Сетена» арахецаргья кхы тIа а гулла пхелагIа иадани. Цул совгIа арадаькка кийчдеш да ленински хоржача произведеней алх том.

Цох сона дийцар «Дунен халкъашта юкъера книжкаш» яхача Еррнгсоюзни объединене председателе Макаров Борисс, из дукха ха йоацаш Японере цIевенна. Цо сона йовзийтар «Оцуки-Сетен», «Мэйдзи-Тосе», «Саинти-Собо» яхача а кхыча издательствий а проекташ. В. И. Ленин вах 100 шу дизарца дувзаденна цар арахецаргда ленински балхий нитташ цIераш йола книжкаш, новкъосташта, гаргарча наха, соратникашта, цунах дагадоагIараш, сийлахь - воккхача баьчча хетаь художественни произведенеш. ЙоккхагIйола 60 гаргга издательства чуйоагIача «Японе советски книжкешта перевод ран уж арахецаран новкъостала йолча комитета» шоай мехке арадаьнначе Ленина дерригача книжкай каталог арахеца лерхI.

Доазол дехьа Ленина произведенеш мел чIоагIа хоаттеш я къьегга къахьоах Японех доладьяча месала.

Ленина книжкаш чIоагIа хьаштдолаш а Инде общественность а. Цига арахийцад Владимир Ильича дерригна капитальни балзеци ноаргIашагIа йола статьяши. Тиражаш цига а миллионии а. Ноябрь бетта Москве хилар «Каррент Букс» издательствена доал ду М. Томас. Инде агарин деших дола ленински балхий доккха сборник арахецара хьакъехьаре переговораш йир цо «Дунен халкъашта юкъерча книгех объединенеца.

— Уж произведенеш, — аьлар цо, — тхаьнцига хIанз чIоагIа хоатташ я. 1969 шера уж арахеца лерхI аь.

Дунен книжки рынок Ленина произведенеш йоацаш хила йиш йолеш яц. Латински Америке керттерча дакъе уж арахецаш а «Картаго» яха аргентински издательство.

Ленина книжкаш арахецаш я Латински Америка кхыча мехкий издательствеш: Бразила, Чиле, Уругвая, Колумбе издательстваш.

БIаь шу совгIа ха я планете тIа гIолла бIубенна гIа боахеш Iилман коммунизма идеяш йоагIа. Маркси Ленини веш европейски къамий беррига меттала. Ленински юбилейне хетаде Коммунистически партен Советски паччахьалкхен хьаьнчун юбилейни изданеш арахецаргья Франце, Англе, Голланде, Дане.

Ленински темана хетадаь эггара дукхагIа книжкаш арадоахаргда социалистически мехкашка. Йоккхий тиражаш а йолаш уж кипетоаргда Венгре, ГДР-а, Чехословаке, Болгаре, Польше, Югославе, КНДР-е, Румыне.

Советски Союза ленински юбилей тIакхоачаш арахецаргда эзар гаргга цIи йола книжка, брошюра, альбом. Царех дукхагIнарча доазол дехьарчe книготорговой фирмай дехарах кхыча меттала переводаш ю.

Олег МОРСКОВ. (АПН).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
19 декабре

7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш. 8.45 — Цхьан коллективе коммунистеш (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.03 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.20 — Моттигерча композиторий симфонически произведенеш. 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — «Халкъий ленински доттагIал» яха передача (нохчий меттала). 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.20 — «Къонал» (нохчий меттала). 19.30 — «Прогресси опытиэ» яха радиожурнал (эрсий меттала). 20.25 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
19 декабре

18.00 — Бераша. Фильм. 18.15 — Телевизиони кердадараш. (гIалгIай, эрсий меттала). 18.35 — Ленински вахте хьалхалтараш болча. 19.15 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 19.25 — «Пароль эшаш яц» яха художественни фильм. Хьалхара сери. 20.40 — Передачай программа. 20.45 — Интервидени. Кулгаца ловзаеча бургалех йола кхалильа дунен халкъашта юкъера турнир. СССР — Венгрия. (ЦТ). 21.50 — Документальни фильм.

РАДИО
20 декабре

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинни некъ» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Передачай программа. 16.05 — Микрофона хьалхашка радио солисташ ба. 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — «Музыкальни халкъа творчество» (эрсий меттала). 17.30 — «Ленински новкъа доах вай» (эрсий меттала). 17.45 — Ленин вах бIаь шу дизарга «Ленин Горькийн» (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
20 декабре

18.00 — Бераша. «Заколдованный мальчик» яха фильм. 18.30 — Телевизиони кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.15 — «Недраш тохкаш бараш» яха документальни фильм (нохчий меттала лоакх). 19.35 — «Са долаш дий хьогI?» яха беседа (гIалгIай меттала довккх). 19.55 — Шоана, бераш. 20.05 — Сенна тIадаугарга лаш?» Республика культура болхлошцара интервью. 20.30 — Передачай программа. 20.35 — «Пароль эшаш яц» яха художественни фильм. ШоллагIа сери. 22.05 — Концерт.

ХОАМ

Центральни рынке 1968 шера 20-ча декабре дена 31-ча декабре кхачалца керда шу хьатIакхачара хетаь колхозни базараш отт. Базар тIа хьех колхозаш, колхозхой, совхозаш, болхлой, кхыбола граждана шоай сов йола юртбоахама продукташ бIзар тIа йохка. Рынка мах бе моттигаш, торгинвентарь, санитарни барзкъа лу.

Еррига колхозашкеи колхозхоштеи, совхозашка а совхозий болхлошка а, кхыча граждашка а хьайк тхо вердача шера хетаь оттача колхозни базар тIа шоай сов йола юртбоахама продукташ йохкарца цига хьинаре дакъа лацара тIахьехаш. Рынке дахьаргда массе тайпара промышленни товараш.

ЦЕНТРАЛЬНИ РЫНОК.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам.—3-39-11; белхахохкама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамеи письмой отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцие проспект. 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05279. Заказ № 5309.